

ANALIZA MODELU GMINNY STANDARD WYCHODZENIA Z BEZDOMNOŚCI

Raport z badań

Analiza modelu Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności

Raport z badań

recenzja naukowa: dr Michał Dulak

Zespół badawczy:

Bąk Marcin - student politologii na Uniwersytecie Jagiellońskim. Sekretarz Koła Naukowego Publicystyki Politycznej, członek Rady Kół Naukowych Uniwersytetu Jagiellońskiego. Interesuje się polityką społeczną oraz wykorzystaniem nowych technologii w kampaniach wyborczych.

Cieply Andrzej - jest studentem IV roku politologii na Uniwersytecie Jagiellońskim. Współzałożyciel Koła Naukowego Publicystyki Politycznej UJ oraz członek stowarzyszenia Klub Jagielloński, gdzie pełni funkcje członka redakcji portalu klubjagiellonski.pl oraz współpracownika redakcji czasopisma idei „Pressje”. Jego zainteresowania badawcze skupiają się wokół polityki społecznej i publicznej.

Galon Maksymilian - na co dzień pracownik Instytutu Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych UJ. Interesuje się nowymi technologiami i ich zastosowaniem w zarządzaniu Państwem. Pasjonat zespołowego rozwiązywania problemów przy pomocy design sprint i design thinking.

Kordas Karol - politolog, obecnie student historii na Uniwersytecie Jagiellońskim. Współzałożyciel Koła Naukowego Publicystyki Politycznej, członek radia UJOT Fm. Jego główne zainteresowania to współczesna polityka oraz historia XX wieku.

Petz Krystian - student prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jego obszarem działalności badawczej jest prawo prywatne, głównie europejskie prawo kontraktowe, hiszpańskie i francuskie prawo cywilne, członek Koła Naukowego Publicystyki Politycznej UJ i Association d'Etudiante de Droit Français UJ.

Pugach Anastasiia - studentka politologii na Uniwersytecie Jagiellońskim. Interesuje się polityką społeczną oraz filozofią polityki.

©Copyright by autorzy & Koło Naukowe Publicystyki Politycznej UJ

Opieka naukowa i recenzja: dr Maksymilian Galon

Recenzja naukowa: dr Michał Dulak

Skład i korekta: Franciszek Budziński

Projekt okładki i opracowanie graficzne: Karol Kordas

Publikacja wydana ze środków Rady Kół Naukowych Uniwersytetu Jagiellońskiego

Grafika na okładce pochodzi z <https://stock.adobe.com> PLIK NR: 335828077

Tytuł: *Analiza modelu Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności.*

Przeprowadzenie badań i wydanie cyfrowej publikacji naukowej z dziedziny bezdomności.

Wydanie pierwsze

ISBN: 978-83-962517-0-1

Wydawnictwo Studio Zero Plus, Kraków 2021

Koło Naukowe
Publicystyki Politycznej

Spis treści

6	Wstęp
8	O SWOT/TOWS <small>Główny wniosek, Słabe strony, Zagrożenia</small>
15	Podsumowanie SWOT/TOWS
17	Wywiady pogłębione <small>Baza pytań do wywiadów pogłębionych, Opracowanie wyników wywiadów pogłębionych</small>
32	Aneks - tabele SWOT/TOWS
50	Bibliografia

WSTĘP

Model Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności (GSWB) to produkt końcowy trwającej ponad pięć lat pracy (realizowany w okresie marzec 2009 - kwiecień 2014) w ramach zadania nr 4 projektu systemowego 1.18 pt. „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”. Projekt ten, sfinansowany ze środków Funduszy Europejskich, był nadzorowany przez Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, nieistniejącą już instytucję powołaną w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej. Partnerami odpowiedzialnymi za merytoryczną część projektu było sześć organizacji zajmujących się zjawiskiem bezdomności: Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta, Związek Organizacji Sieć Współpracy BARKA, Stowarzyszenie MONAR, Caritas Diecezji Kieleckiej oraz Stowarzyszenie Otwarte Drzwi.

GSWB znalazł się w centrum naszych zainteresowań badawczych, gdyż zrobił na nas olbrzymie wrażenie. Pierwsze zetknięcie z nim wywołało w nas poczucie kontaktu z dokumentem kompletnym, opisującym całościowo zjawisko bezdomności i walkę z nim. Sam „Podręcznik. Model Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności” zawierający m.in. założenia i cele modelu, dokładny opis sześciu standardów, strategię jego wdrożenia, ewaluację jak również gotowy „Projekt Krajowego Programu Rozwiązywania Problemu Bezdomności i Wykluczenia Mieszkaniowego 2014-2020” to liczący niemalże tysiąc stron olbrzym. Tymczasem w ramach zadania nr 4 powstało dużo innych publikacji. Niektóre z nich były stricte naukowe, jak np. książka „Problem bezdomności w Polsce. Wybrane aspekty – diagnoza zespołu badawczego” pod redakcją M. Dębskiego, będąca pracą zbiorową, w której autorzy analizują wybrane zagadnienia z dziedziny przedmiotu, takie jak np. różnorodność definicji i typologii bezdomności. Powstawały także materiały edukacyjne, jak np. „Podręcznik streetworkera bezdomności”. Ogólnie rzecz ujmując, GSWB wzbogaciło literaturę przedmiotu o wiele pozycji, z których część używana jest do dzisiaj, zarówno przez badaczy zjawiska bezdomności, jak i edukujących się pracowników socjalnych i streetworkerów. Impulsem do podjęcia badań była więc refleksja nad nieobecnością GSBW w działaniach państwa i świadomości społecznej. Chcieliśmy zbadać, czy istotnie model GSWB został zapomniany, a jeśli tak to jakie były tego przyczyny i czy dałoby się im zapobiec, tak aby w przyszłości, w przypadku powstania modelu o podobnej skali, nie powielono tych samych błędów.

Im bardziej zagłębialiśmy się w dokument, tym więcej pojawiało się znaków zapytania, które nie dawały nam spokoju. Aby odpowiedzieć sobie na powstające pytania, sięgaliśmy po dodatkową literaturę, o której informacja umieszczona zosta-

ła w bibliografii. Katalog nie jest oczywiście pełny. Jesteśmy pewni, że czas, w którym objąć można umysłem całą wiedzę i wszystkie informacje dotyczące interesującego nas zjawiska, już minął. Tym bardziej, jeśli dotyczy problemu, który próbuje się rozwikłać od dawna. Choć zagadnienie bezdomności wyływa w mediach, głównie w okresie zimowym (trudno się dziwić, skoro jest to okres najbardziej dramatyczny dla bezdomnych), to walka nie ustaje przez cały rok, podobnie jak prace badawcze, które towarzyszą zagadnieniu. To sprawia, że dostępne materiały rozrastają się nieustannie. Zrobiliśmy jednak wszystko, aby przygotowany przez nas raport był interesujący i przydatny dla walczących z bezdomnością.

Oprócz pośrednio wspomnianego powyżej „desk research”, zastosowaliśmy jeszcze dwie metody. Pierwszą z nich jest wykonanie analizy SWOT/TOWS (oraz stworzenie punktów, które powinny naszym zdaniem zawierać się w przyszłej strategii). Drugim narzędziem były wywiady pogłębione. Co prawda wykonaliśmy ich jedynie sześć, co bardziej przybliżyło nas do pilotażu niż faktycznych badań, to mimo wszystko zachęcamy do zapoznania się z naszymi wnioskami. Jesteśmy przekonani, że dalsze wywiady potwierdziłyby dotychczasowe wnioski. Naszymi rozmówcami były osoby zaangażowane w GSWB, zajmujące głównie stanowiska koordynatorskie i eksperckie: ks. Stanisław Słowik (Caritas Diecezji Kieleckiej), Piotr Olech (Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności), Lidia Węsierska (BARKA), Jakub Wilczek (Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta), Rafał Stenka (redaktor wielu najważniejszych publikacji) i Joanna Kot (ekspert ds. pracy socjalnej).

Największym problemem w prowadzeniu badań była niepewność co do danych, z którymi się zetknęliśmy. Wieloletni badacze i aktywiści skupiający się na problemie bezdomności podkreślają, jak wielkie problemy metodologiczne związane są z tym zagadnieniem. Trudno na przykład określić, jaka jest faktyczna liczba osób bezdomnych. Mamy nadzieję, że udało nam się w sposób wystarczający wybrnąć z tych problemów. Jeśli popełniliśmy jakieś błędy, to odpowiadamy za nie wyłącznie my, a nie osoby, które dostarczały nam informacji do tych badań.

Zależy nam na otwartej i skutecznej nauce, dlatego też będziemy wdzięczni za podzielenie się z nami wszelkimi uwagami dotyczącymi naszej pracy. Można to uczynić poprzez stronę internetową, na której również będziemy dzielić się zbranymi danymi (www.zeroplus.studio) lub pisząc na nasze adresy e-mailowe, które będą udostępnione na naszej stronie. Jeden raport powinien traktować o jednym problemie, nam do końca ta sztuka nie wyszła. Prosimy jednak w tej kwestii o wyrozumiałość oraz życzymy udanej lektury.

Zespół badawczy

O SWOT/TOWS

Temat bezdomności jest tak samo ważny, jak i trudny. Sprawilo to, że analiza SWOT/TOWS wielokrotnie próbowała wymknąć nam spod kontroli. Pomimo stworzenia siatki pojęciowej, zawężenia tematu oraz utrzymania dyscypliny, to i tak próba odpowiedzi na dwa główne pytania (oraz kilka z nich wynikających) była szalenie trudna. Naszym głównym celem było dowiedzieć się **dlaczego GSWB nie odniosło oszałamiającego sukcesu? Oraz co zrobić, aby działania przeciwko bezdomności były skuteczniejsze?** Oczywiście interesowało nas również, kiedy strategie pokroju GSWB mogłyby odnieść sukces oraz jak je skutecznie implementować. Głównie jednak chcieliśmy dowiedzieć się, dlaczego GSWB nie odniosło oszałamiającego sukcesu. Od początku trudno nam było zachować obiektywizm, ponieważ dokument robił na nas dobre wrażenie oraz wcale mało nie kosztował. Dodatkowo część prac przy zgłębianiu tego społecznie ważnego problemu prowadzona była pochmurną jesienią i wyjątkowo mroźną i śnieżną jak na ostatnie czasy zimą, co tylko zwiększało chęć zaproponowania skutecznych rozwiązań. Tym bardziej, że my pisaliśmy przy gorącej herbacie, a ludzie walczyli w tym czasie o przeżycie

Główny wniosek

Wykonana przez nas analiza wykazała, że organizacje walczące z bezdomnością znajdują się w kiepskiej pozycji „konkurencyjnej” i powinny obrać strategię defensywną (mini-mini, WT/TW). Dodatkowo Współczynnik Odniesienia Sukcesu (PSS) jest na relatywnie niskim poziomie (0,49), co można uznać za kiepsko rokującą dla zmiany sytuacji. W przypadku firm działających na rynku oznacza to zazwyczaj potrzebę całkowitego zdania się na sytuację i marne możliwości poprawy swojego losu. Szczęśliwie sama analiza wykazała również, że słabe strony, które zaważyły na wynikach analizy, można relatywnie łatwo i tanio usunąć, co daje pewne nadzieje.

Głównym celem strategii w najbliższym czasie powinno być jak najszybsze usunięcie słabych stron, które zwiększają ryzyka związane z zagrożeniami dla samych organizacji walczących z bezdomnością. Analiza SWOT/TOWS nie zakłada konieczności odnoszenia się do wszystkich odkrytych czynników, a jedynie do tych najistotniejszych. Na najważniejszych czynnikach opierać się też będzie następna część wyводу. Zainteresowanych tym, dlaczego te, a nie inne czynniki wpłynęły na ich dobór, zachęcamy do analizy załącznika zawierającego tabele krzyżowe.

Warto podkreślić również, że otoczenie (w przypadku bezdomności jest to

społeczeństwo) nie jest negatywnie nastawione do rozwiązania problemu. Prędzej obojętnie lub okresowo pozytywnie nastawione - tym łatwiej powinno się usuwać słabe strony. Choć jak udało nam się ustalić, że często do bezdomnych przylegają negatywne skojarzenia, to jednak czysto ludzkie odruchy w dalszym ciągu nakazują nam pomoc osobom będącym w potrzebie.

Słabe strony

W analizie zdefiniowaliśmy aż 6 słabych stron organizacji. Analizując jednak ich wagi i korelacje doszliśmy do wniosku, że w planowaniu strategicznym warto uwzględnić jedynie 3 słabe strony:

1. **Brak jednej, stale dostępnej bazy danych, w której mogłaby się znaleźć wiedza z GSWB**
2. **Sygnalizowaną przez Partnerstwa Lokalne niską przydatność i atrakcyjność standardów, które nie wychodzą naprzeciw potrzebom bezdomnych i ich gmin**
3. **Stworzenie GSWB jako raportu nieprzygotowanego do wdrożenia.**

Wyraźnie widać, że punkt drugi i trzeci mieści się w jednym zbiorze, który roboczo można byłoby nazwać przydatnością i wdrażalnością (użytecznością). Dlatego też jako wstępne wytyczne ujęliśmy je w podrozdziale „prezentacja wyników-wdrażalność”.

Usunięcie słabych stron powinno zawierać się w strategii krótkoterminowej. W naszym przekonaniu ich usuwanie nie powinno zająć dłużej niż dwa lata, co wymaga jednak pewnej dyscypliny. Dopiero po realizacji strategii krótkoterminowej powinno się przejść do realizacji planów średniookresowych (stworzenia i wdrożenia strategii komunikacyjnej) i długofalowych (przygotowania kadr do oddziaływania na decydentów i rozwiązania problemów, a nie tylko reagowania na aktualne potrzeby, co jedynie podtrzymuje stan obecny).

Baza danych

W naszym przekonaniu kluczowym działaniem jest stworzenie stałego miejsca w sieci (w formie strony internetowej), które mogłoby stać się uznaną, pełną i trwałą strefą informowania o problemie bezdomności. Miejsce takie powinno być niezależne od instytucji, które mogą zniknąć, gdy tylko rozplynie się źródło ich finansowania. Za wzór można postawić stronę ngo.pl, która zajmuje się działalnością szerokokorozumianego III sektora. Warto zauważyć, że chociaż większość działań

w XXI wieku odbywa się w social mediach, to nadal pozycja tej strony jest niezachwiana, a jej funkcjonalność niepodważalna. Taki sam model powinien w naszym przekonaniu dotyczyć wiedzy o bezdomności. Strona internetowa mogłaby być miejscem komentowania lub toczenia sporów metodologicznych, i byłaby przy tym znacznie łatwiejszą w obsłudze niż potencjalnie trolowane social media. Byłoby to także miejsce spójnego prezentowania nowych osiągnięć, do którego można wrócić, będąc pewnym, że odnajdzie się dokumenty, z których wcześniej się korzystało. Stanowiłaby również jakościowo świetną podstawę dla tworzenia treści dla social mediów oraz źródło rzetelnej informacji dla „nowych” zainteresowanych tematem bezdomności.

W pierwszej kolejności sugerujemy ustalenie tego, jaka wiedza i jakie dokumenty powinny znajdować się w takiej bazie, a następnie określenie czynników ilościowych do osiągnięcia stanu, w którym strona by żyła i pokazywałaby to po sobie (liczba artykułów itd.). Nie powinno to być trudne, ponieważ organizacje, które zajmują się bezdomnością, pokazały już niejednokrotnie, że potrafią ze sobą współpracować i robić to dobrze. Podobnie ich dynamika i energia zespołów każe myśleć, że nie powinno być większego problemu z regularnym tworzeniem i udostępnianiem treści. Analiza SWOT/TOWS wykazała jako mocną stronę ekspertów posiadających bardzo wysokie kwalifikacje. Osiągnięcie tego celu powinno być więc relatywnie łatwe.

Problem strony-bazy danych nie jest trudny ani drogi w rozwiązaniu, wymaga jedynie wdrażania określonej polityki z pewną regularnością. Portal nie musi być od razu kompletny, choć z naszych badań wynika, że materiału jest i tak znacznie więcej niż potrzeba. Podobnie jak w nauce, tak i w tym aspekcie powinno się poświęcić czas na popularyzację wyników. W naszym przekonaniu wiąże się to już z dwoma kolejnymi słabymi stronami, w skrócie określonymi jako użyteczność i wdrażalność.

Prezentacja wyników - wdrażalność

Z całą pewnością obszernie, bazujące na badaniach materiały, są bardzo potrzebne. Aby jednak miały one możliwość dotarcia do szerokiego grona odbiorców, powinny zostać podzielone na części oraz opracowane jako atrakcyjne. Podobnie ma się sprawa wdrażania przygotowanych strategii czy sugestii, które powinny zostać opisane krok po kroku, w sposób syntetyczny. Sugerowane działania powinny zostać również wzbogacone systemem kontroli pozwalającym określać, czy działania zmierzają w dobrym kierunku. Działania powinny również kończyć się ewaluacją i podzieleniem się wnioskami.

Stworzenie nawet najlepszego raportu nie powinno być uznawane za koniec

pracy, a w najlepszym wypadku środek. Odbiorcy uwielbiają infografiki. Konkretnie, liczbowe, a zarazem dzięki szybkiemu zrozumieniu sedna problemu wzbudzające emocje. Kryje się w nich również niesamowity potencjał PR, który może zostać wykorzystany na etapie wdrażania strategii długoterminowej. Mając świetny raport w rękach nie wystarczy wypromować go jako publikację, jego fragmenty muszą dotrzeć w „lekkostrawnej formie” również do mniej zaangażowanych odbiorców. Takie działania ułatwiają także utrzymanie kanałów komunikacyjnych „przy życiu”. Lokowanie ograniczonych zasobów w materiałach o ograniczonym zasięgu jest ich marnowaniem.

Stworzenie bazy danych z pewnością będzie solidnym punktem wyjścia, natomiast przedstawianie informacji w sposób zrozumiały i aplikowalny z pewnością zwiększy skuteczność działań podejmowanych na rzecz walki z bezdomnością, między innymi poprzez zwiększenie zasięgów, a przez to zwiększenie społeczności osób zainteresowanych pomaganiem.

Nasze wywiady potwierdzają, że GSWB nie zostało stworzone jako projekt do wdrożenia (poza drobnymi częściami). Nie ma w tym nic złego, można jednak odnieść wrażenie, że projektów przygotowywanych jako „konkret do wdrożenia” powstaje bardzo mało. Ogólne materiały, choć próbują uchwycić specyfikę zjawiska, nie odpowiadają potrzebom instytucji walczących z bezdomnością, ani samych gmin, w których bezdomni przebywają. Ewidentnie brakuje również opisów działań, które są skuteczne wraz z know-how. Jednym z zaleceń jest tworzenie zespołów, które na bazie badań i już dostępnych materiałów tworzyłyby konkretne plany wraz z listami kontrolnymi (wskaźnikami i czasokresem ich osiągnięcia) oraz formularzami ewaluacyjnymi (dzięki którym można by analizować również projekty, które zakończyły się porażką). Tworzenie takich materiałów powinno stać się wręcz procedurą. Ocena skutków działań i ich efektywności powinna wejść w nawyk (zwłaszcza, że jak pokazują nasze wywiady, wiele materiałów przepada na skutek ustania ich finansowania).

Skoro obszernie materiały są potrzebne, ale mają mały zasięg, to jak nie marnować zasobów, a jednocześnie ich się nie pozbywać? Naszym zdaniem jednym z rozwiązań jest nawiązanie szerszej współpracy ze środowiskiem naukowym, które coraz bardziej otwiera się na współpracę z otoczeniem. Uczelnie bowiem to z jednej strony badacze potrafiący pozyskiwać i przetwarzać dane, z drugiej zaś studenci, którzy zdobywają tę wiedzę, jednocześnie będąc bardzo często wolontariuszami. Każda uczelnia to nie tylko artykuły, monografie, raporty i badania, ale również prace licencjackie i magisterskie, które mogą rozwiązywać konkretne problemy. Często jako bodziec do zainteresowania się problemem może wystarczyć dostęp do literatury i ekspertów. Wydaje się, że nie będzie lepszego momentu na nawiązanie współpracy i wypracowanie jej mechanizmów. Początki z pewnością nie będą łatwe.

Różne dynamiki działań, brak wzajemnego zaufania, nieumiejętność współpracy i godzenia różnych interesów, to tylko niektóre z problemów, jakie przychodzą nam na myśl, jednocześnie nie zapominając jednak, że potencjalne korzyści są nie do przecenienia.

Powyższe działania z pewnością powinny wpłynąć na profesjonalizację działań - zwłaszcza komunikacyjnych - i jednocześnie wykorzystać efekt synergii. Koszty nie są duże, warto więc spróbować.

Zagrożenia

Zagrożeń w analizie SWOT/TOWS zdefiniowaliśmy 7, jednakże sądzimy, że tylko trzy są szczególnie istotne dla zmiany¹:

- 1. Brak zainteresowania bezdomnością ze strony polityków**
- 2. Ogrom mitów narosłych dookoła bezdomnych, które wywołują opór społeczny w pomaganiu im. Wycinkowość postrzegania bezdomności - problem jest nieatrakcyjny i nagłaśniany wyłącznie w okresie zimowym**
- 3. Ogólny problem z wiarygodnymi statystykami na temat liczby bezdomnych – „Ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych” jest uznawane za dziurawe przez niemal wszystkich ekspertów.**

Choć zmniejszanie wpływu zagrożeń płynących z otoczenia uznajemy za problem z wprowadzeniem planów średniookresowych i długookresowych, postanowiliśmy się odnieść do nich również w raporcie. W naszym przekonaniu zmniejszanie ich wpływu wiąże się przede wszystkim ze stworzeniem strategii komunikacyjnej i jej wdrożeniem.

Zainteresowanie polityków

Politycy dysponują środkami pomagającymi zmagać się z bezdomnością. Problem polega jednak na tym, że bezdomni nie są elektoratem, o który warto zabiegać (jakkolwiek cynicznie by to nie zabrzmiało). Jest znacznie więcej bardziej atrakcyjnych politycznie tematów, którymi warto się zajmować z punktu widzenia matematyki wyborczej. Wiemy oczywiście, że są osoby zajmujące się tym zagadnieniem, choćby w dedykowanych podmiotach państwowych, jednak poza sezonem

¹ W obydwu przypadkach przekonanie to wynika z wartości liczbowych, które zostały nadane korelacją, co można zaobserwować w załączniku zawierającym wykonane przez nas tabele krzyżowe.

zimowym trudno uznać temat za nośny. Przede wszystkim trzeba zaakceptować ten fakt i planować działania polityczne na okres wzmożonego zainteresowania bezdomnością. Politycy myślą kategoriami wyborów, tak więc przygotowując informacje skierowane do nich należy zatem to uwzględnić (podobnie jak to, że niewiele czasu są w stanie poświęcić na analizę zagadnienia bezdomności). Dlatego też, informacje dla polityków, powinny być krótkie, rzetelne, zawierające propozycje gotowych rozwiązań wraz z załączonym studium wykonalności projektu i dokładnym kosztorysem. Z całą pewnością działania takie wymagają strategii komunikacyjnej, bardzo precyzyjnej i dostosowanej do warunków działania, którymi zupełnie realnie patrząc na rzeczywistość są mały koszt działania i relatywnie duży zysk.

Odmitologizowanie

Jak zostało już zauważone, wokół bezdomności narosło bardzo wiele mitów. Najprostszym rozwiązaniem tego problemu jest prezentacja sprawdzonych danych w atrakcyjny sposób na stronie (i w innych kanałach komunikacyjnych) o ugruntowanej, dobrej opinii. Oczywiście konieczne będzie wprowadzenie w strategii długoterminowej promocji, jednak aby móc ją rozpocząć trzeba w pierwszej kolejności przygotować solidne materiały. W naszym przekonaniu na odmitologizowanie problemu bezdomności mogą wpłynąć przede wszystkim dziennikarze. Można się spodziewać, że w okresie zimowym wzrośnie ich zainteresowanie tematyką. Jeśli w tym samym czasie dotrze do nich informacja, że na naszej stronie internetowej znajdują się gotowe, sprawdzone, krótkie i rzeczowe materiały, z których można korzystać na zasadzie otwartości, to można się spodziewać efektów. Jest powszechnie znaną praktyką dostarczanie dziennikarzom, którzy mają stosunkowo niewiele czasu na realizację materiału, gotowych i sprawdzonych informacji, z których mogą budować news lub nawet dłuższą formę dziennikarską. Współpraca z dziennikarzami jest istotna, ale musi opierać się również na szczerej relacji. W przypadku bezdomności nie powinno się budować jej jedynie na zyskach, a raczej na misji, jaka wiąże się z tym problemem.

O ile komunikacja z politykami powinna znajdować się w planie długoterminowym, o tyle komunikowanie się z dziennikarzami powinno znaleźć się w planach taktycznych. Praca nad bazą danych pozwoli bardzo szybko nawiązać skuteczne relacje z dziennikarzami.

Brak dokładnych danych

Ostatnim zagrożeniem, z którym przyjdzie nam się borykać, jest brak dokładnych danych, zwłaszcza jeśli chodzi o liczbę bezdomnych. Naszym zdaniem problem może rozwiązać współpraca środowiska akademickiego z działaczami walczącymi z bezdomnością, o którym wspominaliśmy przy okazji prezentacji słabych stron. Wspólny projekt wraz z dyskusją merytoryczną mógłby mieć olbrzymią wartość. Sama współpraca nie powinna być kłopotliwa, ponieważ wiadomym jest, że metodologia nie tylko w Polsce jest niewystarczająca, i że koniecznym jest ciągle doprecyzowanie metod i sposobów badania liczby osób bezdomnych.

PODSUMOWANIE SWOT/TOWS

Odpowiadając na pytanie dlaczego GSWB nie odniosło sukcesu i co można zrobić, aby działania przeciwko bezdomności były skuteczniejsze, doszliśmy do wniosku, że kluczowym działaniem jest stworzenie w sieci miejsca, gdzie znajdowałaby się kompletna i stale aktualizowana informacja dotycząca bezdomności. Jakkolwiek kluczowym jest aby informacje stanowiły pogłębioną wiedzę (repozytorium raportów itd.), to jednak powinny być prezentowane w krótkiej i atrakcyjnej formie (jeśli mają pełnić funkcję informacyjną) i być silnie skonkretyzowane oraz wzbogacone o terminarz i wskaźniki, jeśli mają stanowić sugestie konkretnych działań. Dodatkowo powinna zostać nawiązana współpraca ze środowiskiem akademickim m.in. dla rozwiązania problemów metodologicznych (jedno z zagrożeń związane jest z brakiem rzetelnych danych). W ten sposób uda się zlikwidować słabe strony, jakimi są:

- 1. Brak jednej, stale dostępnej bazy danych, w której mogłaby się znaleźć wiedza z GSWB**
- 2. Sygnalizowana przez Partnerstwa Lokalne niska przydatność i atrakcyjność standardów, które nie wychodzą naprzeciw potrzebom bezdomnych i ich gmin**
- 3. Stworzenie GSWB jako raportu nieprzygotowanego do wdrożenia.**

Na bazie wspomnianych treści powinny zostać przygotowane strategie komunikacyjne. Pierwsza z nich powinna stanowić plan taktyczny (średniookresowy) i powinna zostać przygotowana przede wszystkim na społeczeństwo i dziennikarzy. Drugi plan (długookresowy) powinien być strategią komunikowania się z politykami jako władnymi rozporządzać środkami na walkę z bezdomnością. W ten sposób powinno się zmniejszyć oddziaływanie następujących zagrożeń:

- 1. Brak zainteresowania bezdomnością ze strony polityków**
- 2. Ogrom mitów narosłych dookoła bezdomnych, które wywołują opór społeczny w pomaganiu im. Wycinkowość postrzegania bezdomności – problem jest nieatrakcyjny i nagłaśniany wyłącznie w okresie zimowym**

Na etapie strategii krótkoterminowej nie zalecamy eksperymentalnych i ryzykownych kroków. Rzetelna praca zgodna z dzisiejszymi standardami pozwoli najszybciej usunąć słabe strony. Należyte działania pozwolą również wypracować skuteczne procedury i trwałą infrastrukturę. Konieczna jest także ewaluacja tych

działań, aby określić jakie skutki one przyniosą. Przy tak delikatnym zagadnieniu nie można pozwolić sobie na marnowanie zasobów. Pokusa działań promocyjnych będzie w tym pierwszym etapie szczególnie kusząca, należy jednak przygotować się solidnie, aby nie zmarnować szansy dotarcia do dziennikarzy i polityków oraz nawiązania z nimi stałej, solidnej więzi.

Szansę odniesienia sukcesu dają mocne strony, przede wszystkim eksperci posługujący się nowoczesnymi i bardzo zróżnicowanymi narzędziami oraz doświadczeni działacze, posiadający nieprawdopodobną wiedzę oraz serce do pracy (bardzo często jedna osoba łączy obie funkcje naraz). Eksperci i działacze dzięki sieci i własnym kontaktom mają dostęp do wiedzy z całego świata i informacji o najnowszych trendach, sami też posiadają taką wiedzę, tak więc bez kompleksów mogą brać udział w ogólnościowej wymianie danych.

Organizacje walczące z bezdomnością również posiadają nieprzecenioną wartość, niejednokrotnie pokazały, że potrafią ze sobą współpracować. Są otwarte na nowości i odważnie mówią o tym, co się nie udało i co powinno zostać zmienione. To niebywała wartość. Nasz raport nie ma na celu wypominania ich błędów, jest raczej próbą zaproponowania dodatkowego narzędzia, ponieważ sądzimy, że temat wart jest wszelkiej pomocy.

WYWIADY POGŁĘBIONE

Przeprowadzając wywiady pogłębione mieliśmy nadzieję uzyskać odpowiedzi na pytania zawarte w formularzu załączonym poniżej. Naszym celem było uzyskanie wiedzy o kontekście walki z bezdomnością oraz przede wszystkim powstawania GSWB. Owoce naszej pracy przedstawiamy poniżej w formie listy pytań i wniosków dotyczących odpowiedzi.

Baza pytań do wywiadów pogłębionych

Pytania o model Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności (GSWB):

- *Co się stało, że tak duży projekt, jakim był projekt pt. „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej” w zadaniu nr 4 w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi, w tym: opracowanie Modelu „Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności” stał się zmarginalizowany? Czy były to kwestie polityczne, czy może model okazał się w jakiś sposób niewdrażalny?*
- *Dlaczego nie zrobiono bazy danych? Dlaczego przy tak szerokiej ewaluacji nie zabezpieczono pracy pod kątem efektów? Obecnie materiały GSWB są udostępnione w dość chaotyczny i niewyeksponowany sposób na stronach niektórych organizacji, np. Ogólnopolskiej Federacji na rzecz Rozwiązywania Problemu Bezdomności i Pomorskiego Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności, natomiast strony www.gswb.org.pl oraz www.standardywpomocy.pl są martwe.*
- *Jakie działania z zakresu Public Relations były podejmowane w trakcie trwania projektu i jaki cel miały osiągnąć? Dlaczego inwestycja w PR nie była kontynuowana po zakończeniu prac nad modelem?*
- *Czy były podejmowane próby kampanii społecznych, informujących o GSWB lub szerzej o bezdomności w ramach tego projektu?*
- *Jak wyglądała relacja pomiędzy zespołem GSWB a politykami? Jak ona wpłynęła na wdrażanie GSWB? Czy na jakimkolwiek etapie pracy przy GSWB brano pod uwagę rzeczywisty kontakt z politykami, zwłaszcza rządzącymi oraz przekonanie ich do swojej racji i wdrożenie projektu?*

- *Czy kwestie polityczne (np. zmiana władzy) miały wpływ na realizację i wdrażanie GSWB?*
- *Czy są jakieś bariery w tworzeniu długoletnich planów naprawczych? Jest dużo pomocy doraźnej, a brakuje wieloletnich planów pokroju GSWB - dlaczego?*
- *Jak prawidłowo mierzyć liczbę osób bezdomnych? – Ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych i jego krytyka ze strony ekspertów i organizacji pozarządowych.*
- *W GSWB dużo miejsca poświęcono właściwym standardom usług społecznych skierowanych do osób bezdomnych. Jak wygląda kwestia kontroli tych usług? Czy istnieją organy dbające o poziom schronisk i noclegowni?*
- *Co z modelem „Najpierw Mieszkanie” w GSWB? Jaką rolę miał pełnić w GSWB?*
- *Czy GSWB przyniosło jakieś mierzalne, odczuwalne skutki w dziedzinie rozwiązywania problemu bezdomności w Polsce?*
- *GSWB tworzyło kilka dużych organizacji, takich jak PFWB, Towarzystwo im. Św. Brata Alberta, MONAR i Caritas Diecezji Kieleckiej. Czy głosy ekspertów z innych środowisk były uwzględniane przy tworzeniu modelu?*
- *Czy w trakcie tworzenia GSWB i później, przy jego ewaluacji, uwzględniono uwagi adresatów całego przedsięwzięcia, czyli osób bezdomnych? W jaki sposób się to odbywało? Czy nie było ryzyka, że głos osób bezdomnych będzie mniej ważny od uwag ekspertów?*

Opracowanie wyników wywiadów pogłębionych

Co się stało, że tak duży projekt, jakim był projekt pt. „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej” w zadaniu nr 4 w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi, w tym: opracowanie Modelu „Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności” stał się zmarginalizowany? Czy były to kwestie polityczne, czy może model okazał się w jakiś sposób niewdrażalny?

Odpowiedź na to pytanie jest wielowątkowa. Przede wszystkim część rozmówców wyrażała opinię, że mówienie o GSWB jako o modelu zmarginalizowa-

nym może być przesadą, w kontekście pewnych niewątpliwych skutków płynących z GSWB, a szerzej ujętych w pytaniu 11 (Czy GSWB przyniosło jakieś mierzalne, odczuwalne skutki w dziedzinie rozwiązywania problemu bezdomności w Polsce?). Jednakże byli oni zgodni, że nawet jeśli GSWB było projektem udanym, to z wielu powodów wykorzystano i wdrożono jedynie małą część wielkiego projektu. Jednym z nich była skala całego przedsięwzięcia. Model GSWB był tak obszerny, że jego implementacja w całości byłaby niemal niewykonalna, co zauważyli sami goście, twierdząc m.in., że „chyba nikt z nas, osób pracujących nad modelem, nie miał oczekiwań, że zostanie on wdrożony w 100%, ale myślę, że nawet gdyby udało się wdrożyć go w 40%, to byłby to i tak niesamowity skok do przodu jeżeli chodzi o wsparcie dla osób w kryzysie bezdomności. Tymczasem w mojej ocenie próbowano wdrożyć jakieś 10%, czyli standardy samych placówek, które i tak zostały zmienione, zmodyfikowane”. Pojawiały się głosy, że GSWB było tworzone z myślą o rozpoczęciu procesu zmiany myślenia o bezdomności i pomocy społecznej, ewolucji w tym zakresie, bardziej niż na stworzeniu konkretnych zmian, np. prawno-administracyjnych (choć takie projekty zmian również powstały, zostały jednak odrzucone).

Taki stan rzeczy doprowadził do nieporozumień z ówczesnym Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, którego jednostka, czyli Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, była pośrednikiem pomiędzy organizacjami tworzącymi GSWB a państwem. Jeden z gości przyznał, że Ministerstwo nie spodziewało się, że rezultaty będą tak obszerne i zdecydowało się na przyjęcie jedynie części wyselekcjonowanych postulatów z całego modelu, dodatkowo jeszcze je modyfikując. Nasi rozmówcy przyznali, że słaby kontakt ze zleceniodawcą całego projektu negatywnie wpłynął na jego efekt końcowy. Brak porozumienia uwidocznił się w kwestiach takich jak wspomniany już zakres i rozmiary pracy oraz niezrozumienie przez rządzących niuansów dotyczących zjawiska bezdomności, de facto charakteryzującym się brakiem większego zainteresowania problemem bezdomności przez polityków w ogóle.

Twórcy GSWB widzieli rolę tego modelu jako ewolucji podejścia do zjawiska bezdomności i jego rozwiązywania w Polsce. Z racji tego, że tworzyło go wiele osób z różnych środowisk, byli oni zmuszeni do balansowania między opracowaniem wartościowych standardów w sześciu głównych obszarach modelu z jednej strony, a państwem z drugiej, które zresztą nie było zainteresowane gruntownymi zmianami oraz samymi pracownikami socjalnymi i innymi osobami będącymi częścią systemu pomocy społecznej w Polsce, z których notabene spora część była zwolennikami tradycyjnych metod pomocy bezdomnym, tzw. „metody drabinkowej”, czemu z kolei przeciwstawiała się wtedy jeszcze dość wąska grupa działaczy chcących implementacji bardziej innowacyjnych metod sprawdzonych na państwach zachodnich, takich jak np. model „Najpierw Mieszkanie”. Te wszystkie czynniki sprawiły, że pro-

dukt finalny przez swoją skalę i rozmiary oraz mnogość podejmowanych tematów nie został przyjęty przez państwo, a jego dość zachowawcza treść i niezorientowanie na innowacje (stawianie na ewolucyjność bardziej niż rewolucyjność, co podkreślali rozmówcy), skutkowało tym, że dość szybko stracił na aktualności, przynajmniej w niektórych aspektach, takich jak pomoc instytucjonalna.

Dlaczego nie zrobiono bazy danych? Dlaczego przy tak szerokiej ewaluacji nie zabezpieczono pracy pod kątem efektów? Obecnie materiały GSWB są udostępnione w dość chaotyczny i niewyeksponowany sposób na stronach niektórych organizacji, np. Ogólnopolskiej Federacji na rzecz Rozwiązywania Problemu Bezdomności i Pomorskiego Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności, natomiast strony www.gswb.org.pl oraz www.standardywpomocy.pl są martwe.

Eksperti, z którymi rozmawialiśmy byli w tej sprawie zgodni – za prowadzenie tych stron i opłacenie hostingu służącego utrzymaniu stron projektu przy życiu odpowiadało Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich. Wraz z jego rozwiązaniem musiano uciąć projekty i strony internetowe przez nie prowadzone. Autorzy podkreślali jednak, że prace dostępne są na stronach niektórych organizacji i federacji pozarządowych, zwłaszcza tych biorących udział w tworzeniu GSWB. Niestety, nie są one zbyt wyeksponowane i o ile osoba wiedząca czego szuka nie powinna mieć trudności w szybkim znalezieniu materiałów, tak w przypadku ludzi szukających danych na temat bezdomności, a nie wiedzących o istnieniu GSWB, mogą na te raporty nie natrafić. Jak wynika z wywiadów, publikacje w formie drukowanej aż po dziś dzień znajdują się w dużych ilościach w różnych placówkach OPS-ów i organizacji pozarządowych.

Jakie działania z zakresu Public Relations były podejmowane w trakcie trwania projektu i jaki cel miały osiągnąć? Dlaczego inwestycja w PR nie była kontynuowana po zakończeniu prac nad modelem?

Większość naszych rozmówców podkreślała, że kwestiami takimi jak public relations i promowaniem całego modelu GSWB zajmowały się nie zespoły opracowujące sam model, lecz specjalnie w tym celu zatrudnieni specjaliści, którzy podlegali Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, jako liderowi projektu. Zlikwidowanie CRZL było także powodem, dla którego nie kontynuowano promocji modelu po zakończeniu projektu.

Ważną informacją w kontekście public relations w tym modelu jest to, że GSWB było tylko efektem zadania nr 4 większego projektu. O tym, że ten projekt nr 1.18 Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej o pełnej nazwie „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej” posiadał znaczące

środki na promocję i prowadzenie wszelakich kampanii społecznych może świadczyć fakt, że dofinansowano z jego środków serial „Głęboka Woda” z lat 2011-2013, poruszający tematykę pomocy społecznej oraz pracy pracowników socjalnych.

Jak wynika z wywiadów, działaniem mającym propagować GSWB, którego podjęli się sami eksperci, było docieranie do jak największej ilości gmin w całym kraju i świadczenie tam usług doradczych i orzecznich w sprawie nowych standardów w pomocy społecznej. Twórcy podzielili się na zespoły w ramach swoich organizacji i objeżdżali gminy w wyznaczonych województwach, spotykając się z władzami samorządowymi oraz lokalnymi pracownikami socjalnymi. Celem było dotarcie do co najmniej 95% gmin w Polsce, zdaniem jednego z ekspertów udało się dotrzeć do ponad połowy, od 1400 do 1800 gmin.

Czy były podejmowane próby kampanii społecznych, informujących o GSWB lub szerzej o bezdomności w ramach tego projektu?

Każdy z ekspertów wspominał, iż w ramach projektu zostały przeprowadzone konferencje, spoty radiowe i telewizyjne, kampania billboardowa (choć występują w tej kwestii rozbieżności wśród wypowiedzi ekspertów), szkolenia oraz warsztaty. Kampanie społeczne dotyczące bezdomności prowadzone były przede wszystkim przez organizacje pozarządowe, np. Towarzystwo Brata św. Alberta, natomiast na co zwrócił uwagę jeden z ekspertów w trakcie wywiadu, jako takiego produktu projektu GSWB, stanowiącego podmiot, który byłby odpowiedzialny za kampanię, nie było. Niemniej jednak z wypowiedzi innych ekspertów wynika, iż pewne formy kampanii społecznej odbywały się.

Liderem promocji w projekcie było Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności (zwanym dalej: PFWB), a jako że prowadzenie kampanii społecznych było zadaniem Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich (zwanym dalej: CRZL) i jego partnerów, które zresztą zostało rozwiązane po zakończeniu projektu, eksperci nie posiadali szczegółowej wiedzy na temat owych kampanii, podkreślając niejednokrotnie, iż nie byli odpowiedzialni za szeroko pojętą promocję¹.

¹ Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności jest partnerstwem publiczno-społecznym, które zrzesza 41 podmiotów. Zostało ustanowione w celu rozwiązywania problemu bezdomności. Organizacja tworzona jest przez dostawców usług dla bezdomnych na różnych płaszczyznach – w sferze zdrowia, wsparcia społecznego, mieszkalnictwa, zatrudnienia, a także instytucji tworzących regionalną politykę społeczną, instytucji naukowych i prowadzących badania nad zjawiskiem bezdomności. PFWB jest zarejestrowane jako fundacja prowadząca współpracę z podmiotami działającymi na poziomie zarówno lokalnym, jak i krajowym i międzynarodowym, R. Stenka, P. Olech, Ł. Browarczyk (red.), Podręcznik Model Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności, Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności, Gdańsk 2014, Oficjalna strona internetowa Pomorskiego Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności: http://www.pfwb.com.pl/wp-content/uploads/2014/07/pfwb_standardy-w-praktyce_www.pdf (dostęp 13.08.2021), str. 6.

Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich stanowiło wyspecjalizowaną jednostkę podległą ówczesnemu Ministerstwu Pracy i Polityki Społecznej, którego głównym zadaniem było pośrednictwo w procesie realizacji części projektów, które dofinansowane były z Europejskiego Funduszu Spo-

Jeden z ekspertów w trakcie wywiadu zwracał również uwagę, iż strona internetowa www.standardywpomocy.pl (obecnie witryna ta jest niedostępna) miała być formą narzędzia utworzonego w celu promocji samego projektu i skierowanego nie do grona samych ekspertów, środowiska etc., ale do pełnego grona odbiorców, czyli do ogółu społeczeństwa. Według słów innego eksperta zespół pracujący nad GSWB dostarczał niezbędnych materiałów, zapewniał sieć kontaktów, a także dostęp do rozgłośni regionalnych. Promocja w rozgłośniach sięgnęła także poziomu ogólnopolskiego. Dodatkowo prowadzone były liczne spoty. Wspomniany ekspert podkreśla również, iż nie była to kwestia kilku, czy kilkunastu spotów, ale kilkudziesięciu emisji. Został również nagrany serial pod tytułem Głęboka woda, w której poruszona została tematyka bezdomności. Według autora współpraca przy nagrywaniu serialu mogła mieć dla zespołu pracującego nad GSWB charakter szczególny, jako że promocja projektu przez kanał informacyjny, jakim jest telewizja publiczna, mogła mieć w czasie pracy nad projektem znacznie większą szansę przebicia ze względu na szerokie grono odbiorców. Jak wynika zresztą ze słów jednej z ekspertek, w zakresie produkcji serialu rzeczywiście dołożono wszelkich starań, co tylko potwierdza fakt, że scenariusze poszczególnych odcinków były konsultowane z pracownikami projektu, a nawet jeden z tych odcinków nagrywany był na terenie jednego ze schronisk. Próbowano również docierać do odbiorców w Internecie. W ramach promocji powstawały również materiały wideo publikowane w serwisie internetowym YouTube.pl. Popularnością wśród działań promocyjnych cieszyły się również spotkania z ekspertami w zakresie bezdomności, w trakcie których prowadzono dyskusje, szkolenia i szerzono wiedzę na temat bezdomności w Polsce. Materiały do owych spotkań, spotkań etc. gromadzono na podstawie wcześniej przeprowadzonych badań i testów w poszczególnych gminach (liczba gmin wynosiła „niemalże 20”), które wdrażały wypracowane standardy. Wyniki tej pracy były następnie weryfikowane przez zespół pracujący nad projektem i finalnie były one upowszechniane na szkoleniach i konferencjach.

W opinii autora działania promujące Model Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności cechowały się pewną chaotycznością i niezorganizowaniem. Jeden z ekspertów wprost przyznał, że nie utworzono nawet specjalnego działu, który byłby odpowiedzialny za prowadzenie promocji, a pozostałym, niektórym ekspertom, trudno było udzielić konkretnej odpowiedzi na pytanie nr 4, często tłumacząc się niepamięcią. Świadczyć to może o fakcie, iż działania promocyjne nie były aż tak popularne, a kampania nie była nagłaśniana. W przypadku przyznania

tecznego. Działalność CRZL oparta była na tzw. Programie Operacyjnym Kapitału Ludzkiego, który miał na celu wzrost zatrudnienia i spójności społecznej – czyli rozwój zasobów ludzkich, R. Stenka, P. Olech, Ł. Browarczyk (red.), Podręcznik Model Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności, Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności, Gdańsk 2014, Oficjalna strona internetowa Pomorskiego Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności: http://www.pfwb.com.pl/wp-content/uploads/2014/07/pfwb_standardy-w-praktyce_www.pdf (dostęp 13.08.2021), str. 6.

odpowiedniej puli środków, co skądinąd miało miejsce, w przekonaniu autora możliwe byłoby nawet utworzenie wyspecjalizowanej jednostki prowadzącej kampanię społeczną. Choć niesprawiedliwe byłoby stwierdzenie, iż CRZL całkowicie nie podejmowało prób pracy nad budową zasięgów i dotarciem z projektem do szerokiego grona odbiorców, ponieważ były wprowadzane konferencje, szkolenia itp. wydarzenia, jednak w podjętych działaniach zabrakło spójności, ciągłości (jako że CRZL zostało rozwiązane) i konsolidacji.

Jak wyglądała relacja pomiędzy zespołem GSWB a politykami? Jak ona wpłynęła na wdrażanie GSWB? Czy na jakimkolwiek etapie pracy przy GSWB brano pod uwagę rzeczywisty kontakt z politykami, zwłaszcza rządzącymi oraz przekonanie ich do swojej racji i wdrożenie projektu?

Jeden z ekspertów w odpowiedzi na pytanie 5 stwierdził, że kwestia wymagająca rozwinięcia i refleksji dotyczy samej skali kontaktu z politykami i zaangażowania parlamentarzystów w projekt, a także próba oceny, czy była to skala satysfakcjonująca, czy może jednak ten kontakt okazał się niewystarczający.

Autor wychodzi z tezą, iż zarówno dobra wola, jak i chęć zaangażowania polityków w projekt oraz próby współpracy z parlamentarzystami po stronie ekspertów z GSWB występowały. Takie próby podejmowane były na każdym etapie prac nad projektem, również po jego zakończeniu. Współpraca z politykami przybierała różne formy, np. zapraszano polityków na konferencje ogólnopolskie. Jak wspomniała jedna z ekspertek, jeden z ministrów również był zaangażowany i uczestniczył w wielu wydarzeniach organizowanych w ramach projektu. Inny z ekspertów także podkreślił, iż przez cały czas trwania pracy nad projektem kontakty z politykami zajmującymi się polityką społeczną, pomocą społeczną i mieszkalnictwem były utrzymywane. Kolejny ekspert z kolei wspominał, iż w skład samego zespołu zaangażowanego w pracę nad GSWB wchodziło ok. 20 osób utrzymujących kontakt z politykami, a liczbę tę następnie zwiększono nawet do ok. 60. Natomiast zwraca również uwagę na fakt, iż pomimo zaangażowania ze strony ekspertów w politykę, to wciąż główni przedstawiciele poszczególnych partii, czyli zgodnie ze słowami jednego z ekspertów „politycy z pierwszych stron gazet, z pierwszych szeregów ław Sejmowych” nie byli w rzeczywistości zainteresowani projektem. A trzeba przyznać, że na etapie upowszechniania projektu zostały przyjęte założenia, wedle których miał on dotrzeć do polityków, i w trakcie spotkań pojawiały się nawet osoby z grona parlamentarzystów, które w dodatku zapewniały, iż pomogą z procesem upowszechniania projektu i z pracą nad nim podczas etapu sejmowego. Największą próbą dotarcia do polityków było według innego eksperta wystosowanie apelu do posłów po zakończeniu realizacji projektu w 2015 roku, w momencie pracy nad nowelizacją

ustawy o pomocy społecznej². Posłowie próbowali wtedy wdrożyć fragment standardu mieszkalnictwa (który zgodnie ze słowami eksperta „rozbiegał się” z formą zaproponowaną przez ekspertów pracujących nad GSWB). W celu zmiany przepisów nowelizacji, aby w większym stopniu realizowały model GSWB, kilku posłów poruszyło kwestie i użyło argumentów sformułowanych przez ekspertów. Dzięki temu wprowadzono zmiany w art. 48a wcześniej wspomnianej ustawy, zgodnie z którymi dopuszczono osoby nietrzeźwe do korzystania z ogrzewalni, czego nie przewidziano w pierwotnym brzmieniu tego artykułu. Zmiana władzy w 2015 roku nie przyniosła szczególnych, znaczących zmian w zakresie realizacji standardów i wdrażania projektu. Zgodnie ze słowami jednego z ekspertów nowa władza nie była zainteresowana realizacją projektu. Można zatem wnioskować, iż utrzymanie stałego kontaktu z politykami w momencie zmiany władzy mogło być w pewnej mierze utrudnione.

Analizując zebrane informacje na temat relacji polityków z ekspertami GSWB, zasadne byłoby stwierdzenie, iż po stronie ekspertów wyraźnie widoczna była dobra wola oraz postawa aktywna w obszarze współpracy i utrzymywania kontaktu z politykami. Jednak owego przymiotu aktywności nie należałoby przypisać samym politykom, którzy nie wykazali się wystarczającym zaangażowaniem w tak poważny i rozwinięty projekt, mając na uwadze wkład włożony przez ekspertów, w tym opracowanie projektów ustaw, o czym wspominała jedna z ekspertek. Parlamentarzyści (zarówno przed zmianą władzy, jak i w 2015 roku) nie wywiązali się ze swojego obowiązku współpracy ze środowiskiem eksperckim w celu wypracowania rozwiązań o znacznie wyższej wartości merytorycznej, trzymając się jedynie własnego kierunku polityki i podejmując decyzje odległe od wizji ekspertów i ich dorobku.

Czy kwestie polityczne (np. zmiana władzy) miały wpływ na realizację i wdrażanie GSWB?

W odpowiedzi na pytanie numer 6 każdy z ekspertów stanął na stanowisku, iż zmiana władzy w 2015 roku nie miała większego wpływu na realizację oraz wdrażanie standardów. Na samym wstępie warto zwrócić uwagę, iż przede wszystkim standardy nie zostały uwzględnione przez ówczesnych polityków, przed zmianą władzy. Przy czym, jak twierdzi jeden z ekspertów, ustępująca władza zostawiła nowej władzy zmianę w ustawie o pomocy społecznej, przyjętej w 2015 roku, a egzekwowanej w 2016 roku przez nową władzę. Jedna z ekspertek twierdzi, iż na wdrożenie modelu GSWB w większym stopniu nie było szans, ani przed, ani po zmianie wla-

² Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Dz. U. 2004 Nr 64 poz. 593, <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20200001876/U/D20201876Lj.pdf> (dostęp 13.08.2021).

dzy. Eksperti byli wręcz zaskoczeni faktem, iż powoływano się w rozporządzeniu na dorobek GSWB³. Inna ekspertka podkreśla, iż przy zmianie władzy nie pojawiły się żadne próby wpływu na pracę pod kątem merytorycznym, jako że ta polegała głównie na odwoływaniu się do wiedzy eksperckiej, stroniąc od kwestii politycznych. Jeden z ekspertów z kolei wspominał, iż zagadnienie GSWB po zmianie rządzących nie interesowało nowej władzy, która była wówczas skupiona na innych sprawach, a temat bezdomności odżył w momencie konieczności wprowadzenia wcześniej wspomnianego rozporządzenia. Stwierdził ponadto, iż od dwóch lat można obserwować stosunkowo większe zaangażowanie w kwestie bezdomności i wykazywanie postawy czynnej wobec organizacji pozarządowych i pewne wsłuchiwanie się w środowisko przez władzę. Jednak, na co również zwraca uwagę ekspert, trudno jest w rzeczywistości określić, czy nastąpił jakiś wpływ zmiany władzy, ponieważ zarówno w początkowym okresie wdrażania modelu GSWB, jak i obecnie, po kilku zresztą już latach, wciąż występują trudności w procesie wdrażania standardów.

Poddając analizie wypowiedzi ekspertów nasuwa się dosyć jasny wniosek, iż zmiana władzy w roku 2015 nie miała istotniejszego wpływu na całość procesu wdrażania modelu GSWB do polskiej polityki społecznej. Przywołując słowa jednego z ekspertów warto zwrócić uwagę na „inną koncepcję polityczną na rozwiązywanie problemów społecznych”. Oznacza to, iż model zaproponowany przez ekspertów - a co za tym idzie wypracowane w nim rozwiązania i standardy - stanowią inną metodę rozwiązywania problemu bezdomności (możliwe, że zbyt progresywną jak na warunki obecne w Polsce), zatem zarówno władza sprzed 2015 roku, jak i po tym okresie, nie była szczególnie zainteresowana projektem. Zabrakło również woli politycznej oraz kompetencji urzędniczych w jednym i w drugim przypadku, zatem wpływ zmiany tej władzy nie mógł mieć w rzeczywistości miejsca.

Czy są jakieś bariery w tworzeniu długoterminnych planów naprawczych? Jest dużo pomocy doraźnej, a brakuje wieloletnich planów pokroju GSWB - dlaczego?

Nasi rozmówcy przy okazji tego pytania „zahaczyli” o wiele zagadnień, zaś najistotniejsze z nich dotyczą kwestii finansowania, mieszkalnictwa i budowania strategii kilkustopniowej. W głównej mierze wskazywali, że bez odpowiednich środków ciężko jest stworzyć w państwie polskim długoterminne plany, które przyniosłyby jakiegokolwiek skutki. Organizacje pozarządowe w sporej części są uzależnione od pie-

³ Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2017 r. w sprawie standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych i ogrzewalni, na podstawie art. 48a ust. 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930, z późn. zm.), <https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/Rozporz%20c4%85dzenie%20Ministra%20Rodziny,%20Pracy%20i%20Polityki%20Spo%20s%20ecznej%20w%20sprawie%20standard%20c3%20b3w%20noclegowni,%20schronisk%20dla%20os%20c3%20b3b%20bezdomnych%20i%20ogrzewalni.pdf> (dostęp 13.08.2021).

niędzy państwowych. Problemem są także zapisy w ustawie w kwestii finansowania. Gminy utrzymujące ośrodki pomocy wolą dawać pieniądze na pomoc doraźną, a nie profilaktyczną. Przykładem takiego działania jest gmina, która jak zechce, może zafundować obywatelowi część lub nawet całość kosztów pobytu w mieszkaniu chronionym, ale jak nie zechce, to nie ma takiego obowiązku. W związku z czym niektóre gminy dość chętnie sięgają do tego narzędzia, które ich zdaniem jest bardziej opłacalne ze względów wychowawczych i do tego mniej kosztuje. Natomiast usługi ciągłe generują kolejne wydatki, na które bardzo często gmin nie stać. Eksperti wskazują na brak profilaktyki wśród rządzących, podejmowana jest tylko interwencja, aby chwilowo zapewnić osobom bezdomnym dach nad głową. Samorządy nie czują potrzeby działań profilaktycznych, jeżeli już na czymś się koncentrują, to na działalności osłonowej. Kolejnym utrudnieniem jest kwestia kompetencji poszczególnych ministerstw. Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej nie ma zdolności, by finansować budownictwo mieszkaniowe, które jest potrzebne do rozwiązywania problemu bezdomności. Problem pojawia się również w samych organizacjach. Pracownicy tych placówek wskazywali na upartość organizacji, która przeszkadza w lepszym porozumiewaniu się między nimi a politykami. Te grupy przyzwyczajone są do pracy zleceńowej, bez myślenia strategicznego.

Zaproponowane rozwiązania przez ekspertów polegają na stworzeniu kilku-etapowej strategii, mającej na celu rozwiązywać problem, a nie nim zarządzać. Składałaby się ona z 3 etapów: prewencji, interwencji, integracji. Dzięki niej pomagano by osobom bezdomnym wyjść z ubóstwa i kryzysu bezdomności bez potrzeby ich utrzymywania. Proponują również deinstytucjonalizację tego sektora, gdyż zbytnia biurokracja utrudnia pracę. Postulują, aby odchodzić od placówek w stronę rozwiązań środowiskowych i mieszkaniowych. Stwierdzają, że istotna jest też edukacja środowiska, które pracuje w bezdomności, aby odchodzić od myślenia zleceńowego i dotychczasowych przyzwyczajeń w tworzeniu strategii.

Jak prawidłowo mierzyć liczbę osób bezdomnych? - Ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych i jego krytyka ze strony ekspertów i organizacji pozarządowych.

W tym pytaniu nasi rozmówcy jednoznacznie wskazywali na znaczące braki metodologiczne podczas prowadzenia badań przez gminy. Wynikają one między innymi z kwestii definicji osoby bezdomnej, która nie jest jednoznaczna. Na prawidłową mierzalność osób bezdomnych wpływ ma również sposób liczenia. Eksperti wskazywali, że badania zlecane przez ministerstwo co 2 lata mają charakter spisu. Samorządy informowane są zaledwie miesiąc przed jego rozpoczęciem. Gminy nie mają zbyt dużo czasu, by się odpowiednio przygotować, przez co w głównej mierze

uwzględniają osoby przebywające w placówkach pomocy społecznej oraz korzystające ze świadczeń społecznych. Zatem ludzie, którzy z różnych przyczyn stronią od pomocy państwa, są pomijani w liczeniu. Rozmówcy uznali, że największą bolączką tego badania jest czas jego trwania, gdyż prowadzone jest ono zaledwie przez dwa dni tj. jedną noc. Przez co nie sposób w tym czasie zebrać informacje, które mają ukazywać ilość osób bezdomnych w państwie. Wskazują na małą ilość urzędników badających dane zagadnienie. Urzędnicy w większości nie wiedzą, w jaki sposób prowadzić badania, ich mentalność oraz podejście wpływa na całokształt pracy. Mianowicie ministerstwo uznaje, że gminy znają swój teren i w pełni wywiązują się z prowadzonych badań. W rzeczywistości tak nie jest. Gminy nie znają do końca swojego terytorium, a jeśli już znają, to boją się ukazywać pełną liczbę osób bezdomnych, aby źle nie wypaść na tle innych gmin. Nasi rozmówcy wskazują jednak, że ta tendencja się zmienia. Pracownicy państwowi na przestrzeni ostatnich 2 lat stali się wrażliwsi na kwestie bezdomności, jednakże należy zaznaczyć, że są to osoby, które już kilka lat zajmują się tą dziedziną. Remedium, jakie proponują eksperci na poprawę mierzalności osób bezdomnych w państwie to prowadzenie badań continuum (ciągłych) w połączeniu z badaniami point in time (w czasie). Rozmówcy potwierdzili nasze przekonanie, że istotna jest współpraca ekspertów, naukowców i urzędników, którzy byliby w stanie uzupełniać efekty swojej pracy podczas liczenia osób znajdujących się w kryzysie bezdomności. Wskazują również, że uspołniona baza danych, do której miałyby całościowo dostęp organizacje rządowe i pozarządowe, pozwoliłaby lepiej określić liczbę osób bezdomnych w państwie

W GSWB dużo miejsca poświęcono właściwym standardom usług społecznych skierowanych do osób bezdomnych. Jak wygląda kwestia kontroli tych usług? Czy istnieją organy dbające o poziom schronisk i noclegowni?

Odpowiadając na to pytanie nasi eksperci stwierdzili, że władza wprowadziła wyłącznie standardy w zakresie mieszkalnictwa. Ministerstwo wprowadzając standard pominęło pomoc doraźną i najważniejszy (zdaniem ekspertów) element, czyli mieszkania wspierane. Wyszczególniono standardy dotyczące ogrzewalni, noclegowni, schroniska, odrzucono natomiast domy. Schroniska z usługami są przykładem wypaczenia standardów. Nasi rozmówcy uważali, że to właśnie te miały nosić miano domu dla osoby bezdomnej. Potwierdza to nasze przypuszczenia w kwestii niemożliwości kompleksowego wdrożenia poszczególnych standardów. Nasi rozmówcy stwierdzili, że powyższe standardy uproszczono, a właściwie „wykrzywiono”, często zmieniając ich znaczenie. Te słowa pokazują model GSWB jako raport niemożliwy całościowo do zrealizowania (o czym eksperci też wiedzieli). Politycy podeszli do standardów w sposób wybiórczy i przekształcili je. Jednym z istotnych

elementów standardu było wprowadzenie wymogu dotyczącego kierowników placówek, w którym to muszą mieć skończoną specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

W kwestii kontroli usług i standardów nasi eksperci przyjęli wspólne stanowisko. Wskazali, że system kontroli usług pomocy społecznej oparty jest o wojewodów. W sposób szczegółowy określa to ustawa o pomocy społecznej. Poruszyli także temat sposobu rejestru placówek, czyli tych usług instytucjonalnych, które przydzielono wojewodom. Wydziały polityki społecznej czy inne wydziały w urzędach wojewódzkich prowadzą ogólnodostępne rejestry.

Na podstawie tych rejestrów i zgłoszeń realizowane są kontrole i monitoring standardów. Wskazują tutaj na kolejny mankament, który polega na tym, że kontrola placówek odbywa się w sposób zaproponowany przez ministerstwo, natomiast uwagi zaproponowane w standardzie są w nikłym stopniu brane pod uwagę. Obecnie weryfikowanie odbywa się w ten sposób, że gminy zlecają te usługi organizacjom pozarządowym czy to w systemie przetargowym, czy też konkursowym - na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Wymagane jest spełnienie poszczególnych standardów w trakcie zapisywania się do konkursu lub przetargu. W trakcie realizacji danego zlecenia przy okazji kontrolowane są standardy. Wojewodowie na tę chwilę nie kontrolują standardów, bo nie wymaga tego ministerstwo. Natomiast te gminy, które zlecają usługi wystandaryzowane, mają pełne prawo do tego, żeby je kontrolować.

Podczas rozmowy pojawiały się opinie na temat faktycznej realizacji kontroli usług. Okazuje się bowiem, że są gminy, które nie interesowały się standardami czy warunkami kontroli. Pracownicy socjalni z Ośrodków Pomocy Społecznej bardzo często nie spotykają się z osobą bezdomną, bądź placówką, którą kontrolują. Takie przypadki szczególnie mają miejsce w mniejszych, biedniejszych gminach. Nasi rozmówcy podkreślają jednak, że nie jest to regułą. Zdarzają się również sytuacje, w których prywatne podmioty na rynku startują w konkursach bądź przetargach dając niską cenę, która uniemożliwia utrzymywanie standardów. To zjawisko szczególnie jest widoczne w schroniskach z usługami opiekuńczymi. Według standardów musi być określona liczba opiekunów i innych pracowników. Jeżeli ktoś wystartuje z ceną niemalże dumpingową, nie jest w stanie zapewnić odpowiednich warunków do funkcjonowania standardu.

Co z modelem „Najpierw Mieszkanie” w GSWB? Jaką rolę miał pełnić w GSWB?

Eksperti w wywiadach pogłębionych jasno określili rolę programu „Najpierw Mieszkanie” w Gminnym Standardzie Wychodzenia z Bezdomności. Wszyscy

wskazali, że ta rewolucyjna metoda miała być kolejnym etapem walki z bezdomnością. Niektórzy z nich nie kryli jednak obaw przed jej kompleksowym (na wzór skandynawski) wdrożeniem, zwracając uwagę na różnice ekonomiczne i społeczne państw. Szczególnym zobrazowaniem konieczności pozostania przy dotychczasowych rozwiązaniach instytucjonalnych stał się przykład jednostki z głębokimi zaburzeniami, której samodzielne funkcjonowanie w mieszkaniu bez wcześniejszego przygotowania jest niemożliwe. Padały słowa „w Polsce jesteśmy jeszcze na to nie gotowi”. Należy również pamiętać, że prace nad modelem GSWB rozpoczęły się w 2008 roku, a w tamtym czasie istniały ważniejsze cele – jak mówią. Standard placówek i noclegowni dla osób bezdomnych był znacznie niższy, rządzący wybrali więc spośród zaleceń najprostsze do zrealizowania – czyli wsparcie instytucji. Z biegiem czasu coraz większa liczba organizacji zaczęła prowadzić swoje programy pomocowe oparte na założeniach „Najpierw Mieszkanie”, miały one jednak najczęściej charakter eksperymentu.

„Cały świat odchodzi od instytucji. A my tymi instytucjami żeśmy się zabetonowali”.

Odpowiedzią na pytanie jest więc oswojenie administracji, rządu i społeczeństwa z ideą oraz sposobem walki z bezdomnością za pomocą programu „Najpierw Mieszkanie” i uświadamianie, że istnieją inne rozwiązania niż placówki czy noclegownie dla osób bezdomnych. Model „Najpierw Mieszkanie” w Gminnym Standardzie Wychodzenia z Bezdomności był więc przedstawiany jako alternatywna forma pomocy.

Czy GSWB przyniosło jakieś mierzalne, odczuwalne skutki w dziedzinie rozwiązywania problemu bezdomności w Polsce?

Podczas wywiadów wszyscy eksperci określili Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności jako początek zmian. Wykazywali, że wskutek jego wprowadzenia znacząco podniosła się jakość usług realizowanych przez organizacje pozarządowe. Kolejnym wymienianym osiągnięciem był wzrost świadomości i wiedzy na temat problemu bezdomności w Polsce. Po publikacji modelu GSWB coraz większa liczba podmiotów zaczęła interesować się działalnością na ulicy – zaczęto wykorzystywać szeroko opisywany streetworking bądź „Najpierw Mieszkanie”. Rozmówcy wskazywali zmianę mentalności i nastawienia społeczeństwa, jak również pracowników socjalnych, do problemu bezdomności w ogóle. Doprowadziło to do podniesienia standardu usług świadczonych w placówkach pomocowych przeznaczonych dla osób bezdomnych. Eksperti twierdzili, że dobra realizacja GSWB pozwoliła zaangażować organizacje pozarządowe w kolejne programy, chociażby takie jak: „Prze-

ciwdziałanie Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu”. W rzeczywistości były to często organizacje biorące udział w stworzeniu GSWB.

„No na pewno chociażby wprowadzenie standardów w schroniskach i unormowanie wymagań wobec kadry pracującej z osobami bezdomnymi”.

Autorzy w trakcie wywiadu wskazywali również na głosy, które docierały do nich podczas tworzenia modelu. Krytykowano szeroki budżet zespołu projektowego, oskarżano o marnowanie pieniędzy i przedstawiano, że za te pieniądze można było realnie pomagać – liczono ile schronisk można by za te pieniądze wybudować, ile osób obsłużyć. Niektórzy rozmówcy skrytykowali również władzę, która wykrzystała zaledwie część pomysłów zawartych w modelu.

GSWB tworzyło kilka dużych organizacji, takich jak PFWB, Towarzystwo im. Św. Brata Alberta, MONAR i Caritas Diecezji Kieleckiej. Czy głosy ekspertów z innych środowisk były uwzględniane przy tworzeniu modelu?

Jak zaznaczali nasi rozmówcy, przy tworzeniu modelu GSWB głos wiodący miało sześć głównych, największych ogólnopolskich organizacji w dziedzinie bezdomności: PFWB, Towarzystwo im. Św. Brata Alberta, MONAR, Caritas Diecezji Kieleckiej, „Otwarte drzwi” i sieć „Barka”. Były prowadzone konsultacje z innymi mniejszymi organizacjami, w tym z partnerstwami lokalnymi (20 gmin, które pilotażowo realizowały standardy), ekspertami samorządowymi w gminach czy ekspertami innych organizacji pozarządowych.

Czy w trakcie tworzenia GSWB i później, przy jego ewaluacji uwzględniono uwagi adresatów całego przedsięwzięcia, czyli osób bezdomnych? W jaki sposób się to odbywało? Czy nie było ryzyka, że głos osób bezdomnych będzie mniej ważny od uwag ekspertów?

Rozmówcy zaznaczali, że zarówno w trakcie tworzenia GSWB jak i później, przy jego ewaluacji, uczestnictwo osób bezdomnych było ważnym elementem i przejawiało się na kilku poziomach:

- osoby bezdomne oraz osoby w przeszłości doświadczające bezdomności występowały jako członkowie grup eksperckich lub uczestniczyli w spotkaniach zespołów;
- były przeprowadzone badania w gminach wdrażających standardy testowo: wywiady z osobami korzystającymi z pomocy, jak również z ewaluacji.

Eksperci zaznaczali również nieformalny charakter partycypacji osób bezdomnych, wskazywali że w realizacji projektu zabrakło przedstawicieli osób bezdomnych w partnerstwach lokalnych oraz Radzie Osób Bezdomnych - jednolitym ciele, które by opiniowało rady osób korzystających z pomocy i byłoby w stanie wspierać projekt merytorycznie; także zwracali uwagę na trudności (brak uregulowań) przy tworzeniu takiego ciała.

Serdecznie dziękujemy za zapoznanie się z naszym raportem i zachęcamy do kontaktu z naszym zespołem (redakcja@zeroplus.studio). Aby lepiej móc zapoznać się z naszą analizą SWOT/TOWS zachęcamy do przejrzania poniższych tabel krzyżowych i dodatkowych obliczeń.

ANEKS - tabele SWOT/TOWS

Tabela 1, Mocne strony/Szanse		Czy mocna strona pozwala wykorzystać pojawiającą się szansę?					Liczba interakcji	Waga	Iloczyn wag i interakcji	Ranga
		Szansa 1	Szansa 2	Szansa 3	Szansa 4	Szansa 5				
		Możliwość pozyskania wolontariuszy.	Niska świadomość dot. problemu bezdomności co daje szansę przekucia jej na empatie wraz z Informowaniem.	Coraz bogatsze społeczeństwo.	Organizacje chętne na używanie prac GSWB po kilku latach od ich wydania.	Rozwój zagranicznych nowinek w zwalczaniu bezdomności, m.in. Najpie w Mieszkanie, które realizują już programy pilotażowe w kilku miastach w Polsce.				
Mocna strona 1	Mamy ekspertów – HR (ekspert merytoryczni, a nie pion HR)	1	0	0	1	1	3	0,25	0,75	1
Mocna strona 2	Organizacje działające od lat w dziedzinie bezdomności.	1	0	0	1	1	3	0,24	0,72	2
Mocna strona 3	Prowadzenie różnych metod badawczych by lepiej poznać potrzeby bezdomnych (IDI, FGI) - prowadzone wśród osób bezdomnych oraz pracowników PL. Osadzenie całego GSWB na silnym podłożu naukowym - powoływanie się na najnowsze badania w tej dziedzinie.	0	0	0	1	1	2	0,2	0,4	3
Mocna strona 4	Kompleksowe zebranie informacji dot. stanu placówek pomocy społecznej w Polsce.	0	1	0	1	0	2	0,1	0,2	4
Mocna strona 5	Używanie publikacji GSWB wśród streetworków i działaczy społecznych także obecnie, po 7 latach od zamknięcia projektu.	0	0	0	1	0	1	0,08	0,08	6
Mocna strona 6	Rozdział 6.: "Projekt Krajowego Programu Rozwiązywania Problemu Bezdomności i Wykluczenia Mieszkaniowego 2014-2020". Chyba jedyny element GSWB nadający się do wdrożenia - gotowy produkt.	0	0	0	1	0	1	0,06	0,06	7
Mocna strona 7	Świadomość ważnych błędów - działająca ewaluacja.	1	0	0	1	1	3	0,04	0,12	5
Mocna strona 8	Uświadomienie pracowników socjalnych (wiedzą) o wadze (wartości) partnerstw lokalnych.	1	1	0	0	0	2	0,02	0,04	8
Mocna strona 9	Uwzględnienie rozwiązań dot. problemu bezdomności w innych krajach europejskich.	0	1	0	1	1	3	0,01	0,03	9
		Liczba interakcji w kolumnie->					20	2,4 <- suma iloczynów wag i interakcji w kolumnie		
Liczba interakcji		4	3	0	8	5	20	<- liczba interakcji w wierszu		
Waga		0,33	0,25	0,2	0,12	0,1	40	<- ogólna suma interakcji z dwóch powyższych (zółtej i zielonej)		
Iloczyn wag i interakcji		1,32	0,75	0	0,96	0,5	3,53	<- suma iloczynów wag i interakcji w wierszu		
Ranga		1	3	5	2	4				
Ogólna suma iloczynów wag i interakcji		5,93								

tabela 2. Mocne strony/Zagrożenia		Czy mocna strona pozwala uniknąć czyhającego zagrożenia?							Liczba interakcji	Waga	Iloczyn wag i interakcji	Ranga
		Zagrożenie 1	Zagrożenie 2	Zagrożenie 3	Zagrożenie 4	Zagrożenie 5	Zagrożenie 6	Zagrożenie 7				
		Brak zainteresowania bezdomnością ze strony polityków.	Ogrom mitów narosłych dookoła bezdomnych, które wywołują opór społeczny w pomaganiu im. Wycinkowość postrzegania bezdomności. Problem jest nieatrakcyjny – nagłaśniany tylko w okresie zimowym.	Ogólny problem z wiarygodnymi statystykami na temat liczby bezdomnych "Ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych" jest uznawane za dziurawie przez niemal wszystkich ekspertów.	Eksperti wskazują, że jest deficyt badań naukowych dot. problemu bezdomności.	Niska jakość "kontroli" "państwowych" procesów związanych z bezdomnością	Drożejący rynek nieruchomości.	Zebractwo nadal jest karalne w Polsce. Pod tym względem przepisy nie zmieniły się od 1971 roku - archaiczne przepisy.				
Mocna strona 1	Mamy ekspertów – HR.	1	1	1	1	1	0	1	6	0,25	1,5	1
Mocna strona 2	Organizacje działające od lat w dziedzinie bezdomności.	1	1	1	1	0	0	0	4	0,24	0,96	2
Mocna strona 3	Prowadzenie różnych metod badawczych by lepiej poznać potrzeby bezdomnych (IDI, FGI) - prowadzone wśród osób bezdomnych oraz pracowników PL. Osadzenie całego GSWB na silnym podłożu naukowym - powoływanie się na najnowsze badania w tej dziedzinie.	0	1	1	1	1	0	0	4	0,2	0,8	3
Mocna strona 4	Kompleksowe zebranie informacji dot. stanu placówek pomocy społecznej w Polsce	1	1	0	1	1	0	0	4	0,1	0,4	4
Mocna strona 5	Używanie publikacji GSWB wśród streetworkerów i działaczy społecznych także obecnie, po 7 latach od zamknięcia projektu.	0	0	0	0	0	0	0	0	0,08	0	9
Mocna strona 6	Rozdział 6.: "Projekt Krajowego Programu Rozwiązywania Problemu Bezdomności i Wykluczenia Mieszkaniowego 2014-2020". Chyba jedyny element GSWB nadający się do wdrożenia-gotowy produkt	1	0	1	1	1	0	1	5	0,06	0,3	5
Mocna strona 7	Świadomość ważnych błędów - działająca ewaluacja.	1	1	1	1	0	0	0	4	0,04	0,16	6
Mocna strona 8	Uświadomienie pracowników socjalnych (wiedzą) o wadze (wartości) partnerstw lokalnych.	0	0	1	0	0	0	0	1	0,02	0,02	8
Mocna strona 9	Uwzględnienie rozwiązań dot. problemu bezdomności w innych krajach europejskich.	0	0	1	1	0	0	1	3	0,01	0,03	7
kolumnie ->									31		4,17	<- suma iloczynów wag i interakcji w kolumnie
Liczba Interakcji		5	5	7	7	4	0	3	31	<-liczba interakcji w wierszu		
Waga		0,35	0,25	0,2	0,1	0,07	0,02	0,01	62	<- ogólna suma interakcji z dwóch powyższych (żółtej i zielonej)		
Iloczyn wag i interakcji		1,75	1,25	1,4	0,7	0,28	0	0,03	5,41	suma iloczynów wag i interakcji w wierszu		
Ranga		1	3	2	4	5	7	6				
Ogólna suma iloczynów wagi interakcji		9,58										

tabela 3. Słabe strony/Szanse		Czy słaba strona zablokuje (ograniczy)			możliwość skorzystania z pojawiającej się szansy?					
		Szansa 1	Szansa 2	Szansa 3	Szansa 4	Szansa 5	Liczba interakcji	waga	Iloczyn wag i interakcji	Ranga
		Możliwość pozyskania wolontariuszy.	Niska świadomość dot. problemu bezdomności co daje szansę przekucia jej na empatie wraz z informowaniem.	Coraz bogatsze społeczeństwo.	Organizacje chętne na używanie prac GSWB po kilku latach od ich wydania.	Rozwój zagranicznych nowinek w zwalczaniu bezdomności, m.in. Najpierw Mięszkanie, które realizują już programy pilotażowe w kilku miastach w Polsce.				
Słaba strona 1	Brak jednej, stałej bazy danych, w której przetrwałaby cała wiedza opisana w modelu GSWB	0	1	0	1	0	2	0,33	0,66	1
Słaba strona 2	Partnerstwa lokalne sygnalizowały, że w poszczególnych standardach znajdują się zapisy utrudniające ich wdrożenie. Standardy mało atrakcyjne, niska przydatność, nie wychodzą naprzeciw potrzebom osób bezdomnych i gmin.	0	0	0	1	1	2	0,2	0,4	4
Słaba strona 3	GSWB jest dobrym raportem, który nie został stworzony z myślą o bezpośrednim wdrożeniu - brak kosztorysu, harmonogramu, czegoś co pozwoliło by rozpocząć jego realizację.	0	1	0	1	1	3	0,2	0,6	2
Słaba strona 4	Brak działania pomimo świadomości błędów - brak kontynuacji działań.	1	1	0	1	1	4	0,12	0,48	3
Słaba strona 5	Brak dobrego PR, który pozwoliłby GSWB stać się rozpoznawalny.	1	1	1	1	0	4	0,1	0,4	4
Słaba strona 6	Sztuczne napychanie treści - wielokrotne powtarzanie tych samych informacji, np. w postaci wielu podobnych wstępów. Brak koordynacji np. redakcja.	0	1	0	1	0	2	0,05	0,1	5
Liczba interakcji							17		2,64	<-- suma iloczynów wag i interakcji w kolumnie
Liczba Interakcji		2	5	1	6	3	17			<-Liczba Interakcji w wierszu
Waga		0,33	0,25	0,2	0,12	0,1	34			<- ogólna suma Interakcji z dwóch powyższych (żółtej i zielonej)
Iloczyn wag i interakcji		0,66	1,25	0,2	0,72	0,3	3,13			suma iloczynów wag i interakcji w wierszu
Ranga		3	1	5	2	4				
Ogólna suma iloczynów wag i interakcji		5,77								

tabela 4. Słabe strony/Zagrożenia		Czy słaba strona zwiększa ryzyko związane z występującym zagrożeniem?										
		Zagrożenie 1	Zagrożenie 2	Zagrożenie 3	Zagrożenie 4	Zagrożenie 5	Zagrożenie 6	Zagrożenie 7	Liczba interakcji	Waga	Iloczyn wag i interakcji	Ranga
		Brak zainteresowania bezdomnością ze strony polityków.	Ogrom mitów narosłych dookoła bezdomnych, które wywołują opór społeczny w pomaganiu im. Wycinkowość postrzegania bezdomności. Problem jest nieatrakcyjny – nagłaśniany tylko w okresie zimowym.	Ogólny problem z wiarygodnymi statystykami na temat liczby bezdomnych - "Ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych" jest uznawane za dziurawe przez niemal wszystkich ekspertów.	Eksperti wskazują, że jest deficyt badań naukowych dot. problemu bezdomności.	Niska jakość "kontroli" procesów związanych z bezdomnością	Drożejący rynek nieruchomości.	Żebractwo nadal jest karalne w Polsce. Pod tym względem przepisy nie zmieniły się od 1971 roku - archaiczne przepisy.				
Słaba strona 1	Brak jednej, stałej bazy danych, w której prze trwałaby cała wiedza opisana w modelu GSWB	1	1	1	1	1	0	0	5	0,33	1,65	1
Słaba strona 2	Partnerstwa lokalne sygnalizowały, że w poszczególnych standardach znajdują się zapisy utrudniające ich wdrożenie. Standardy mało atrakcyjne, niska przydatność, nie wychodzą naprzeciw potrzebom osób bezdomnych i gmin.	1	1	1	0	1	1	1	6	0,2	1,2	2
Słaba strona 3	GSWB jest dobrym raportem, który nie został stworzony z myślą o bezpośrednim wdrożeniu - brak kosztorysu, harmonogramu, czegoś co pozwoliłoby rozpocząć jego realizację.	1	1	1	0	1	1	1	6	0,2	1,2	2
Słaba strona 4	Brak działania pomimo świadomości błędów - brak kontynuacji działań.	1	1	1	1	1	0	1	6	0,12	0,72	3
Słaba strona 5	Brak dobrego PR, który pozwoliłby GSWB stać się rozpoznawalny.	1	1	1	1	1	0	1	6	0,1	0,6	4
Słaba strona 6	Sztuczne napychanie treści - wielokrotne powtarzanie tych samych informacji, np. W postaci wielu podobnych wstępów. Brak koordynacji np. redakcja.	1	1	1	1	1	0	0	5	0,05	0,25	4
Liczba interakcji w									34		5,62	<-- suma iloczynów wagi interakcji w kolumnie
Liczba interakcji		6	6	6	4	6	2	4	34			<--Liczba interakcji w wierszu
Waga		0,35	0,25	0,2	0,1	0,07	0,02	0,01	68			<-- ogólna suma interakcji z dwóch powyższych (żółtej i zielonej)
Iloczyn wag i interakcji		2,1	1,5	1,2	0,4	0,42	0,04	0,04	5,7			suma iloczynów wag i interakcji w wierszu
Ranga		1	2	3	5	4	6	6				
Ogólna suma iloczynów wag i interakcji		11,32										

tabela 5. Szanse/Mocne strony		Czy szansa zwiększa wartość mocnej strony?									Liczba interakcji	waga	iloczyn wag i interakcji	ranga
		Mocna Strona 1	Mocna strona 2	Mocna strona 3	Mocna strona 4	Mocna strona 5	Mocna strona 6	Mocna strona 7	Mocna strona 8	Mocna strona 9				
	Mamy ekspertów – HR.	Organizacje działające od lat w dziedzinie bezdomności.	Prowadzenie różnych metod badawczych by lepiej poznać potrzeby bezdomnych (IDI, FGI) - prowadzone wśród osób bezdomnych oraz pracowników PL. Osadzenie całego GSWB na silnym podłożu naukowym - powoływanie się na najnowsze badania w tej dziedzinie.	Kompleksowe zebranie informacji dot. stanu placówek pomocy społecznej w Polsce	Używanie publikacji GSWB wśród streetworkerów i działaczy społecznych także obecnie, po 7 latach od zamknięcia projektu.	Rozdział 6.: "Projekt Krajowego Programu Rozwiązywania Problemu Bezdomności i Wykluczenia Mieszkanlowego 2014-2020". Chyba jedyny element GSWB nadający się do wdrożenia-gotowy produkt	Świadomość ważnych błędów - działająca ewaluacja.	Uświadomienie pracowników socjalnych (wiedzą o wadze (wartości) partnerstw lokalnych.	Uwzględnienie rozwiązań dot. problemu bezdomności w innych krajach europejskich.					
Szansa 1	Możliwość pozyskania wolontariuszy.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9	0,33	2,97	1
Szansa 2	Niska świadomość dot. problemu bezdomności co daje szanse przekucia jej na empatie wraz z informowaniem.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9	0,25	2,25	2
Szansa 3	Coraz bogatsze społeczeństwo.	1	1	1	1	0	1	0	0	1	6	0,2	1,2	3
Szansa 4	Organizacje chętne na używanie prac GSWB po kilku latach od ich wydania.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9	0,12	1,08	4
Szansa 5	Rozwój zagranicznych nowinek w zwalczaniu bezdomności, m.in. Najpierw Mieszkanie, które realizują już programy pilotażowe w kilku miastach w Polsce.	1	1	1	1	0	0	1	0	1	6	0,1	0,6	5
Liczba interakcji											39		8,1	<- suma iloczynów wag i interakcji w kolumnie
Liczba interakcji		5	5	5	5	3	4	4	3	5	39			<- Liczba interakcji w wierszu
Waga		0,25	0,24	0,2	0,1	0,08	0,06	0,04	0,02	0,01	78			<- ogólna suma interakcji z dwóch powyższych (żółtej i zielonej)
iloczyn wag i interakcji		1,25	1,2	1	0,5	0,24	0,24	0,16	0,06	0,05	4,7			suma iloczynów wag i interakcji w wierszu
Ranga		1	2	3	4	5	5	6	7	8				
Ogólna suma iloczynów wag i interakcji		12,8												

tabela 6. Zagrożenia/Mocne strony		Czy zagrożenie jest w stanie					zmniejszyć znaczenie mocnej strony?				Liczba interakcji	waga	iloczyn wag i interakcji	ranga	
		Mocna strona 1	Mocna strona 2	Mocna strona 3	Mocna strona 4	Mocna strona 5	Mocna strona 6	Mocna strona 7	Mocna strona 8	Mocna strona 9					
		Mamy ekspertów – HR.	Organizacje działające od lat w dziedzinie bezdomności.	Prowadzenie różnych metod badawczych by lepiej poznać potrzeby bezdomnych (ID, FGI) - prowadzone wśród osób bezdomnych oraz pracowników PL. Osadzenie całego GSWB na silnym podłożu naukowym - powoływanie się na najnowsze badania w tej dziedzinie.	Kompleksowe zebranie informacji dot. stanu placówek pomocy społecznej w Polsce	Używanie publikacji GSWB wśród streetworkerów i działaczy społecznych także obecnie, po 7 latach od zamknięcia projektu.	Rozdział 6.: "Projekt Krajowego Programu Rozwiązywania Problemu Bezdomności i Wykluczenia Mieszkaniowego 2014-2020". Chyba jedyny element GSWB nadający się do wdrożenia-gotowy produkt	Świadomość ważnych błędów - działająca ewaluacja.	Uświadomienie pracowników socjalnych (wiedzą o wadze (wartości) partnerstw lokalnych.	Uwzględnienie rozwiązań dot. problemu bezdomności w innych krajach europejskich.					
Zagrożenie 1	Brak zainteresowania bezdomnością ze strony polityków.	1	1	1	1	0	1	1	0	1	7	0,35	2,45	1	
Zagrożenie 2	Ogrom mitów narosłych dookoła bezdomnych, które wywołują opór społeczny w pomaganiu im. Wycinkowość postrzegania bezdomności. Problem jest nieatrakcyjny – nagłaśniany tylko w okresie zimowym.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,25	0	7	
Zagrożenie 3	Ogólny problem z wiarygodnymi statystykami na temat liczby bezdomnych - "Ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych" jest uznawane za dziurawe przez niemal wszystkich ekspertów.	1	1	0	1	0	1	1	1	1	7	0,2	1,4	2	
Zagrożenie 4	Eksperti wskazują, że jest deficyt badań naukowych dot. problemu bezdomności.	1	1	0	1	0	1	1	1	1	7	0,1	0,7	3	
Zagrożenie 5	Niska jakość "kontroli" procesów związanych z bezdomnością	1	1	1	1	0	1	1	0	1	7	0,07	0,49	4	
Zagrożenie 6	Drożejący rynek nieruchomości.	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0,02	0,02	5	
Zagrożenie 7	Żebractwo nadal jest karalne w Polsce. Pod tym względem przepisy nie zmieniły się od 1971 roku - archaiczne przepisy.	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0,01	0,01	6	
Liczba interakcji w kolumnie -->											30		5,07	<-- suma iloczynów wag i Interakcji w kolumnie	
Liczba Interakcji		4	4	2	4	0	6	4	2	4	30	<--Liczba Interakcji w wierszu			
Waga		0,25	0,24	0,2	0,1	0,08	0,06	0,04	0,02	0,01	60	<-- ogólna suma Interakcji z dwóch powyższych (zółtej i zielonej)			
Iloczyn wag i Interakcji		1	0,96	0,4	0,4	0	0,36	0,16	0,04	0,04	3,36	suma iloczynów wag i Interakcji w wierszu			
Ranga		1	2	3	3	7	4	5	6	6					
ogólna suma wag i Interakcji		8,43													

tabela 7. Szanse/Słabe strony		Czy szansa zmniejszy			znaczenie występującej słabej strony?						
		Słaba strona 1	Słaba strona 2	Słaba strona 3	Słaba strona 4	Słaba strona 5	Słaba strona 6	Liczba Interakcji	waga	Iloczyn wag Interakcji	ranga
		Brak jednej, stałej bazy danych, w której przetrwałaby cała wiedza opisana w modelu GSWB.	Partnerstwa Lokalne sygnalizowały, że w poszczególnych standardach znajdują się zapisy utrudniające ich wdrożenie. Standardy mało atrakcyjne, niska przydatność, nie wychodzą naprzeciw potrzebom osób bezdomnych i gmin.	GSWB jest dobrym raportem, który nie został stworzony z myślą o bezpośrednim wdrożeniu - brak kosztorysu, harmonogramu, czegoś co pozwoliłoby rozpocząć jego realizację.	Brak działań pomimo świadomości błędów - brak kontynuacji działań.	Brak dobrego PR, który pozwoliłby GSWB stać się rozpoznawalny.	Sztuczne napychanie treści - wielokrotne powtarzanie tych samych informacji, np. w postaci wielu podobnych wstępów. Brak koordynacji np. redakcja.				
Szansa 1	Możliwość pozyskania wolontariuszy.	0	0	0	0	0	0	0	0,33	0	3
Szansa 2	Niska świadomość dot. problemu bezdomności co daje szanse przekucia jej na empatie wraz z informowaniem.	0	0	1	0	0	0	1	0,25	0,25	2
Szansa 3	Coraz bogatsze społeczeństwo.	0	0	0	0	0	0	0	0,2	0	3
Szansa 4	Organizacje chętne na używanie prac GSWB po kilku latach od ich wydania.	0	1	1	1	0	0	3	0,12	0,36	1
Szansa 5	Rozwój zagranicznych nowinek w zwalczaniu bezdomności, m.in. Najpierw Mieszkanie, które realizują już programy pilotażowe w kilku miastach w Polsce.	0	0	0	0	0	0	0	0,1	0	3
Liczba Interakcji w kolumnie-								4		0,61	<- suma iloczynów wag Interakcji w kolumnie
Liczba Interakcji		0	1	2	1	0	0	4			<- Liczba Interakcji w wierszu
Waga		0,33	0,2	0,2	0,12	0,1	0,05	8			<- ogólna suma Interakcji z dwóch powyższych (żółtej i zielonej)
Iloczyn wag Interakcji		0	0,2	0,4	0,12	0	0	0,72			suma iloczynów wag Interakcji w wierszu
Ranga		4	2	1	3	4	4				
Ogólna suma iloczynów wag Interakcji		1,33									

tabela 8. Zagrożenia/Słabe strony		Czy zagrożenie potęguje				negatywne znaczenie słabej strony?															
		Słaba strona 1	Słaba strona 2	Słaba strona 3	Słaba strona 4	Słaba strona 5	Słaba strona 6	Liczba interakcji	waga											iloczyn wag i interakcji	ranga
		Brak jednej, stałej bazy danych, w której przetrawiłaby cała wiedza opisana w modelu GSWB	Partnerstwa Lokalne sygnalizowały, że w poszczególnych standardach znajdują się zapisy u trudniające ich wdrożenie. Standardy mało atrakcyjne, niska przydatność, nie wychodzą naprzód potrzebom osób bezdomnych i gmin.	GSWB jest dobrym raportem, który nie został stworzony z myślą o bezpośrednim wdrożeniu - brak kosztorysu, harmonogramu, czegoś co pozwoliłoby rozpocząć jego realizację.	Brak działania pomimo świadomości błędów - brak kontynuacji działań.	Brak dobrego PR, który pozwoliłby GSWB stać się rozpoznawalny.	Sztuczne napychanie treści - wielokrotne powtarzanie tych samych informacji, np. W postaci wielu podobnych wstępów. Brak koordynacji np. redakcja.														
Zagrożenie 1	Brak zainteresowania bezdomnością ze strony polityków.	1	1	1	1	1	0	5	0,35	1,75	1										
Zagrożenie 2	Ogrom mitów narosłych dookoła bezdomnych, które wywołują opór społeczny w pomaganiu im. Wycinkowość postrzegania bezdomności. Problem jest nieatrakcyjny – nagłaśniany tylko w okresie zimowym.	1	1	1	1	1	1	6	0,25	1,5	2										
Zagrożenie 3	Ogólny problem z wiarygodnymi statystykami na temat liczby bezdomnych - "Ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych" jest uznawane za dżurawe przez niemal wszystkich ekspertów.	1	1	1	1	1	1	6	0,2	1,2	3										
Zagrożenie 4	Eksperti wskazują, że jest deficyt badań naukowych dot. problemu bezdomności.	1	0	1	1	1	1	5	0,1	0,5	4										
Zagrożenie 5	Niska jakość "kontroli" procesów związanych z bezdomnością	0	1	1	1	1	1	5	0,07	0,35	5										
Zagrożenie 6	Drożejący rynek nieruchomości.	0	0	0	0	0	0	0	0,02	0	7										
Zagrożenie 7	Żebractwo nadal jest karalne w Polsce. Pod tym względem przepisy nie zmieniły się od 1971 roku - archaiczne przepisy.	0	1	0	1	0	0	2	0,01	0,02	6										
Liczba interakcji								29			5,32	←- suma iloczynów wag i interakcji w kolumnie									
Liczba Interakcji		4	5	5	6	5	4	29	←-Liczba interakcji w wierszu												
Waga		0,33	0,2	0,2	0,12	0,1	0,05	58	←- ogólna suma interakcji z dwóch powyższych (żółtej i zielonej)												
Iloczyn wag i interakcji		1,32	1	1	0,72	0,5	0,2	4,74	suma iloczynów wag i interakcji w wierszu												
Ranga		1	2	2	3	4	5														
Ogólna suma iloczynów wag i interakcji		10,06																			

Suma interakcji		Suma interakcji TOWS		Zbiorcza suma interakcji	
tabela 1.	40	tabela 5.	78	razem--> Suma 1.	118
tabela 2.	62	tabela 6.	60	razem--> Suma 2.	122
tabela 3.	34	tabela 7.	8	razem--> Suma 3.	42
tabela 4.	68	tabela 8.	58	razem--> Suma 4.	126
Suma iloczynów w SWOT			Zbiorcza suma iloczynów w		
Suma iloczynów TOWS					
tabela 1.	5,93	tabela 5.	12,8	razem--> Suma A.	18,73
tabela 2.	9,58	tabela 6.	8,43	razem--> Suma B.	18,01
tabela 3.	5,77	tabela 7.	1,33	razem--> Suma C.	7,1
tabela 4.	11,32	tabela 8.	10,06	razem--> Suma D.	21,38
Zbiorcza tabela wyboru strategii					
Strategia agresywna (maxi-maxi, SO)		Strategia konserwatywna (maxi-mini, ST)			
mocne strony	Suma 1.	118	Suma 2.	122	<---
	Suma A.	18,73	Suma B.	18,01	
Strategia konkurencyjna (mini-maxi, WO)		Strategia defensywna (mini-mini, WT)			
Słabe strony	Suma 3.	42	Suma 4.	126	?? to się zmieniło ?
	Suma C.	7,1	Suma D.	21,38	<---
Szanse			Zagrożenia		

SP (siła wewnętrzna organizacji) = $\frac{l.mocnych\ stron}{(mocne\ strony + słabości)}$	9/(9+6)	0,6
AS (atrakcyjność otoczenia) = $\frac{l.Szans}{(l.szans + l.zagrożeń)}$	5/(5+7)	0,38
PSS (współczynnik sukcesu) = $(SP+AS)/2$	0,98/2	0,49
PSS powinien mieścić się pomiędzy 1/2 a 1		

Bibliografia

Opracowania książkowe

- R. Stenka, P. Olech, Ł. Browarczyk (red.), *Model Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności. Podręcznik.*, Gdańsk: Pomorskie Forum Na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności 2014.
- Ł. Browarczyk, R. Stenka (red.), *Model Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności*, Gdańsk: Pomorskie Forum Na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności 2012.
- Adamczyk, L. Bór, M. Dębski, M. Gaweł, A. Koszutowski, A. Łukasiewicz, A. Michalska, R. Stenka, B. Zychowicz, *Podręcznik streetworkera bezdomności*, Gdańsk: Pomorskie Forum Na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności 2012.
- Kwaśnik, Ł. Browarczyk (red.), *Model Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności w Partnerstwach Lokalnych. Doświadczenia*, Gdańsk: Pomorskie Forum Na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności 2012.
- M. Dębski (red.), *Problem Bezdomności w Polsce. Wybrane aspekty – diagnoza Zespołu Badawczego*, Gdańsk: Pomorskie Forum Na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności 2011.
- R. Stenka (red.), *Raport z fali diagnozy. Kondycja i dobre praktyki pomocy ludziom bezdomnym w sześciu obszarach: streetworking, praca socjalna, mieszkalnictwo i pomoc doraźna, partnerstwa lokalne, zdrowie, zatrudnienie i edukacja*, Gdańsk: Pomorskie Forum Na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności 2011.
- N. Pleace, *Najpierw Mieszkanie w Europie – Poradnik*, Zabrze: Ogólnopolska Federacja na rzecz Rozwiązywania Problemu Bezdomności 2020.
- P. Declerck, *Rozbitkowie. Rzecz o paryskich kloszardach*, Warszawa: Muza SA 2004.
- E. Sahlman and N. Lehtniemi (red.), *A Home of Your Own: Housing First and ending homelessness in Finland*, Keuruu: Y-Foundation 2017.
- Przymeński, *Bezdomność jako kwestia społeczna w Polsce współczesnej*, Poznań: Akademia Ekonomiczna w Poznaniu 2001.

- J. Wygnańska (red.), *„Najpierw Mieszkanie” w Polsce – dlaczego tak?*, Warszawa: Fundacja Ius Medicinæ 2016.
- Duracz-Walczak (red.), *W kręgu problematyki bezdomności polskiej*, Warszawa: Stowarzyszenie Pomocy Bezdomnym 2002.
- M. Dębski, K. Stachura (red.), *Oblicza Bezdomności*, Gdańsk: Uniwersytet Gdański 2008.
- J. Strączyński, *Założ nasze buty*, Łódź: LangeL 2018.

Części prac zbiorowych

- M. Porowski, *Bezdomność-obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych*, [w:] *Pedagogika społeczna* T. Pilch, I Lepalczyk (red.), Warszawa: Żak 2003.
- K. Wierzbicka, *Problem bezdomności w Polsce*, [w:] *Strefy niedostatku i nędzy mieszkaniowej w Polsce*, E. Kuminek (red.), Warszawa: IGPiK 1990.

Artykuły naukowe

- Duracz-Walczak, *Bezdomność w Polsce – o ujednoczenie pojęć*, [w:] „Polityka Społeczna” 1998 (5-6).
- Przymeński, *Bezdomność polityczno-społeczna: definicja i formy zjawiska*, [w:] „Praca Socjalna” 1998, nr 4.
- M. Dębski, *Socjodemograficzny portret zbiorowości ludzi bezdomnych województwa pomorskiego – grudzień 2007 (Raport z badań)*, [w:] „Pomost – Pismo Samopomocy”. „O bezdomności bez lęku”, grudzień 2007.
- T. Kamiński, *Wokół pojęcia bezdomności*, [w:] „Roczniki Naukowe Caritas”, rok I, 1997.
- J. Wygnańska, *Europejska Typologia Bezdomności i Wykluczenia Mieszkaniowego ETHOS*, [w:] „Pomost – Pismo Samopomocy. O bezdomności bez lęku”, grudzień 2005.
- Moraczewska, *Bezdomność. Definicja, problemy, rozwiązania obecne oraz historyczne odwołanie do ludzi luźnych*, [w:] „Studia Gdańskie”, tom X, 1995.

Akty prawne

- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, uchwalona przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w Paryżu 10 grudnia 1948 roku (A/RES/3/217(III)).
- Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych, uchwalony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w Nowym Jorku 16 grudnia 1966 roku (Dz.U.1977.38.167).
- Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych, uchwalony przez Zgromadzenie ONZ w Nowym Jorku 16 grudnia 1966 roku (Dz.U.1977.38.169).
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku, Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483.
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2004 Nr 64 poz. 593).
- Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń, (Dz. U. 1971 Nr 12 poz. 114).

Raporty i opracowania organizacji pozarządowych

- *Europejska Typologia Bezdomności i Wykluczenia Mieszkaniowego ETHOS*, Bruksela: Europejska Federacja Krajowych Organizacji Pracujących z Ludźmi Bezdomnymi 2008.
- *Karta praw osób w kryzysie bezdomności. Przewodnik*, Zabrze: Ogólnopolska Federacja na rzecz Rozwiązywania Problemu Bezdomności 2020.
- *Działania wspierające i aktywizujące osoby bezdomne*, (LRZ.430.003.2019 Nr ewid. 155/2019/P/18/096/LRZ), Warszawa: Najwyższa Izba Kontroli 2020.
- J. Wygnańska, *Model GSWB – opis rzeczywistości zastanej vs projekt przyszłej polityki społecznej*, Warszawa 2013.
- J. Boczoń, *Ekspertyza. Ocena Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności*, http://www.pfwb.com.pl/wp-content/uploads/2013/05/Ekspertyza_modelu_GSWB_Boczoń.pdf, 15.08.2021.

Strony internetowe

- ETHOS Typology on Homelessness and Housing Exclusion, <https://www.feantsa.org/en/toolkit/2005/04/01/ethos-typology-on-homelessness-and-housing-exclusion?bcParent=27>, 14.06.2021.
- Projekt NMROD, <https://www.czynajpierwmieszkanie.pl/o-projekcie/>, 28.05.2021.
- M. Kowalik, J. Kaakinen, My, Finowie, jesteście małym narodem i musimy sobie pomagać. Nie możemy nikogo zostawić bez mieszkania, <https://wyborcza.pl/duzyformat/7,127290,25696725,my-finowie-jestesmy-malym-narodem-i-musimy-sobie-pomagac.html>, 1.06.2021.
- What is FEANTSA, <https://www.feantsa.org/en/about-us/what-is-feantsa>, 9.06.2021.
- FEANTSA Member Map, <https://www.feantsa.org/en/membership/member-map>, 9.06.2021.
- Najwyższy czas zlikwidować karalność zebrania. Rzecznik pisze do MS, <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/rpo-do-ms-zlikwidowac-karalnosc-zebrania>, 10.06.2021.
- List RPO Adama Bodnara do MS Zbigniewa Ziobry z dnia 23 stycznia 2021, https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Do_MS_ws_karania_zebrania_23.01.2021.pdf, 10.06.2021.
- Homelessness in Hungary. FEANTSA Country Fiche – Last update: 2018, <https://www.feantsa.org/download/hu-country-profile-2018927619814345975779.pdf>, 10.06.2021.
- Invisible People (kanał na Youtube poświęcony zjawisku bezdomności), <https://www.youtube.com/c/InvisiblePeople/featured>, 15.08.2021

Koło Naukowe
Publicystyki Politycznej

